

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
GJYKATA E LARTË
KOLEGJET E BASHKUARA**

**Nr. 3 i Regj. Themeltar
Nr. 3 i Vendimit**

**VENDIM
NË EMËR TË REPUBLIKËS**

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përbërë nga:

Xhezair Zaganjori	Kryesues
Ardian Dvorani	Anëtar
Aleksandër Muskaj	Anëtar
Andi Çeliku	Anëtar
Guxim Zenelaj	Anëtar
Medi Bici	Anëtar
Evelina Qirjako	Anëtare
Majlinda Andrea	Anëtare
Shkëlzen Selimi	Anëtar
Edmond Islamaj	Anëtar
Artan Zeneli	Anëtar
Tom Ndreca	Anëtar
Admir Thanza	Anëtar
Artan Broci	Anëtar

në seancën gjyqësore të datës 02.11.2015, mori në shqyrtim çështjen penale me:

TË GJYKUAR: **GJERGJI XHAHO**, përfaqësuar nga Av. Sonila Çekrezi

GJYKUAR PËR: *Veprën penale të “Vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit” me pasoja të rënda dhe “Falsifikim i dokumenteve” më shumë se një herë.*

BAZA LIGJORE: *Neni 136/2 dhe 186/2 i Kodit Penal.*

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier, me vendimin nr.76 datë 23.02.2012, ka vendosur:

- Deklarimin fajtor të të pandehurit Gjergji Xhaho për kryerjen e veprës penale të “Vjedhje e bankave dhe arkave të kursimit” me pasoja të rënda dhe në bazë të nenit 136/2 të Kodit Penal dënimin e tij me 18 (tetëmbëdhjetë) vjet burgim.
- Deklarimin fajtor të të pandehurit Gjergji Xhaho për kryerjen e veprës penale të “Falsifikim i dokumenteve” me shumë se një herë dhe në bazë të nenit

- 186/2 të K.Penal dënimin e tij me 2 (dy) vjet burgim dhe me gjobë në masën 900.000 lekë.
- Në zbatim të nenit 55/1, 2 të K.Penal në bashkim të dënimeve, të caktohet si dënim i vetëm për të pandehurin Gjergji Xhaho, dënimi me 18 (tetëmbëdhjetë) vjet burgim dhe me gjobë në masën 900.000 lekë.
 - Në aplikim të nenit 406 të K.Pr.Penale, i ulet dënimi me 1/3 dhe përfundimisht, i pandehuri do të dënohet me 12 vjet burgim dhe 6.000.000 lekë gjobë.
 - Vuajtja e dënimit me burgim do të fillojë nga data e ndalimit data 28.12.2010, kurse gjoba do të paguhet brenda 2 vjet nga dita që vendimi të marrë formë të prerë.”

Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr.715, datë 20.12.2012, ka vendosur: Ndryshimin e vendimit nr.76, datë 23.02.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, për sa i përket kualifikimit të veprës penale dhe masës së dënimit në këtë mënyrë.

- Të deklarohet fajtor i pandehuri Gjergji Xhaho për veprën penale të “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” dhe sipas nenit 135 të K.Penal e dënon me 10 (dhjetë) vjet burgim, duke filluar dënimi nga data 28.12.2010.
- Urdhërohet zbritja e 1/3 e dënimit në bazë të nenit 406 të K.Pr.Penale.
- Prishjen e vendimit të mësipërm për të dhe pushimin e çështjes për sa i përket aplikimit të dënimit me gjobë.

Kundër këtij vendimi, më datë 21.01.2013, ka paraqitur rekurs Prokuroria e Apelit Vlorë, me anë të të cilit kërkon: *Prishjen e vendimit nr.715, datë 20.12.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe lënien në fuqi të vendimit nr.76, datë 23.02.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.*

Duke paraqitur këto shkaqe:

- Arsyetimi i Gjykatës së Apelit është në kundërshtim me teorinë dhe praktikën e deritanishme gjyqësore. Ky arsyetim prek bazat dhe parimet e legjislacionit penal të përcaktuara posaçërisht në nenet 1/a dhe 1/c të Kodit Penal.
- Vjedhja duke shpërdoruar detyrën, është një vepër penale që merr në mbrojtje çdo lloj pasurie, por që objekt i saj nuk janë bankat, për sa kohë ka një dispozitë të posaçme që merr në mbrojtje këtë lloj pasurie.
- Ligjvënësi i ka kushtuar rëndësi të veçantë përcaktimit të figurave konkrete të veprave penale duke u nisur nga ana objektive por edhe objektit të veprave penale.
- Edhe pse subjekti në rastin konkret është i posaçëm, pasi personi ka qenë punonjës në këtë bankë, kjo nuk e përjashton atë nga të qenit subjekt i veprës penale “Vjedhje e bankave dhe arkave të kursimit”, pasi kjo vepër penale ka subjekt të përgjithshëm, çka do të thotë që aty përfshihet edhe subjekti i posaçëm. Është pikërisht vendi ku realizohet vjedhja (banka) që e dallon këtë figurë krimi nga vjedhjet e tjera.
- E njëjta gjë mund të thuhet nëse subjekti i posaçëm (ai që ka në administrim pasurinë e bankës), duke përfituar nga detyra e tij të siguronte kopje të çelësave dhe bashkë me persona të tjerë të realizonte vjedhjen nga jashtë të kësaj banke që ai ka administrim

apo në përkujdesje të veçantë. Po kështu, roja i bankës (që mund të jetë edhe punonjës i një subjekti tjetër) por që ka në ruajtje këtë pasuri, do të përgjigjej në bazë të nenit 136 të K.Penal edhe pse si subjekt i posaçëm veprimet i ka kryer duke pasur në ruajtje pasurinë.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, nisur nga fakti se ka interpretime jo të njëjta në lidhje me cilësimin e veprës penale në rastet e vjedhjes së bankave, në seancën gjyqësore të datës 29.04.2015, në bazë të nenit 17, shkronja “a” të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, vendosi për njësimin e praktikës gjyqësore të kalojë në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, çështjen penale që i përket të gjykuarit Gjergji Xhaho.

Çështjet që shtrohen për diskutim, me qëllim unifikimin e praktikës gjyqësore, çmohen të jenë:

- 1. Personi, i cili vjedh pasurinë e bankave apo të arkave të kursimit, gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave për administrimin apo ruajtjen e kësaj pasurie, do të përgjigjet për veprën penale të “Vjedhjes së bankave apo arkave të kursimit” parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal apo “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal?
- 1.a. Personi punonjës i bankës që kryen një detyrë në administrimin apo ruajtjen e kësaj banke, i cili vjedh pasurinë e bankave apo të arkave të kursimit, duke përdorur, dhunë, mbajtur armë a municion, apo shkakton vdekjen e një personi, për cilën nga veprat do të përgjigjet?
- 1.b. Personi, i cili ushtron dhunë për vjedhjen e pasurisë bankare apo të arkave të kursimit apo nën kërcënimin dhe përdorimin e armëve, apo duke sjellë si pasojë të rëndë vdekjen e personave të tjerë, kryer në bashkëpunim me personin gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave në administrimin apo ruajtjen e pasurisë së bankave, për cilat vepra do të përgjigjet, sipas nenit 135 dhe 25, apo nenit 136/2, apo nenit 139 dhe 25, apo nenit 140 dhe 25, apo nenit 141 dhe 25 të Kodit Penal?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË

Pasi dëgjuan relatimin e gjyqtarit Artan Zeneli dhe atë të gjyqtares Majlinda Andrea; Prokurorin Arqilea Koça, që kërkoi ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit, për sa i përket cilësimit ligjor të veprës penale dhe masës së dënimit në lidhje me veprën penale të vjedhjes e për pasojë, dhe masën e dënimit përfundimtar me burgim, duke lënë në fuqi për këtë pjesë vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për dënimin me gjobë; dëgjuan mbrojtësen e të gjykuarit, Av. Sonila Çekrezi, e cila kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë; si dhe pasi shqyrtuan në tërësi çështjen,

V Ë R E J N Ë

I. Rrethanat e faktit

1. Nga shqyrtimi i akteve të ndodhura në dosjen gjyqësore rezultoi se i gjykuari Gjergji Xhaho nga data 08.05.2005 deri në datë 17.11.2010 ka qene në punë pranë Alfa Bank dega Fier, fillimisht me detyrën e oficerit të kredisë, më pas me detyrën e drejtorit të kësaj banke dhe nga data 02.08.2010 me detyrën e oficerit të kredisë, po pranë kësaj banke, ku dhe është pushuar nga puna.

2. Nga ana e Drejtorit të Alpha Bank Albania, Tiranë z.Andreas Galatoulas është bërë kallëzim për ndjekje penale ndaj të gjykuarit Gjergji Xhaho pasi, ky shtetas duke kryer tërheqje, derdhje apo transferta bankare në mënyrë të pa autorizuar dhe me qëllim përfitimi personal i ka sjellë bankës një dëm ekonomik në shumën 1.300.000 (një milion e treqind mijë) euro.
3. Ky kallëzim ka marrë shtytje për shkak të shqetësimeve të vazhdueshme të klientëve të Alpha Bank dega Fier, të cilët ose i kanë gjetur të prekura në mënyrë të pa autorizuar llogaritë e tyre bankare ose nuk kanë gjetur në këto llogari asnjë vlerë monetare të depozituar.
4. Kështu, në muajin qershor të vitit 2010 në sportelin ku punonte deklaruesja Mariola Zariu në shërbim klientit të Alpha BANK dega Fier, është paraqitur motra e shtetases Vasilika Kandari e cila kishte llogari dyshe me të motrën. I ka kërkuar që të mbyllte depozitën me afat, por ka konstatuar një gjendje minimale në llogari 50 euro, të cilat ishin shumë herë më pak se çfarë ajo pretendonte. Kjo shtetase e nervozuar ka filluar të flasë me zë të lartë derisa aty është afruar i gjykuari Gjergji Xhaho, i cili ishte supervizori i bankës dhe ka biseduar me zë të ulët me të; bisedë, e cila nuk është dëgjuar nga deklaruesja Marjola Zariu. I gjykuari Gjergji Xhaho më pas e ka ulur në sportelin e tij motrën e shtetases Vasilika Kandari, kurse deklaruesja Marjola Zariu vuri në dijeni për këtë ngjarje drejtorin Klodian Mahilaj.
5. Në mesin e muajit korrik të vitit 2010 në sportelin ku punonte deklaruesja Marjola Zariu është ulur shtetasi Janaq Samara, emigrant prej vitesh në Kanada, i cili kishte një llogari dyshe në bankë me shtetasin Ferdinand Ferko, dhe i ka kërkuar deklarueses t'i bënte një përmbledhje të llogarisë së vet.
6. Deklaruesja pasi ka kryer verifikimet në sistem ka konstatuar se ky klient kishte një gjendje minimale në llogari 50 euro. Ky fakt është kundërshtuar nga deklaruesi Janaq Samara i cili ka pretenduar se kishte gjendje në llogari pranë Alpha Bank 63.000 euro dhe 500.000 lekë, dhe për këtë dispononte një printim të para dy muajve nga i pandehuri Gjergji Xhaho. Nga verifikimet e bëra nga deklaruesja Marjola Zariu në përmbledhësen e transaksioneve të kryera në emër të Janaq Samarës rezultonte se ishin kryer në emër të tij 5 deri në 6 transaksione në emra që vetë Janaqi nuk i njihnte dhe të bëra në data të ndryshme. Pasi ka biseduar me drejtorin Klodian Mahilaj, mbi bazën e kërkesës së klientit Janaq Samara, deklaruesja Mariola Zariu i ka vënë në dispozicion të gjitha mandatet e transaksioneve të kryera, dhe pasi u njoh me to ky shtetas ka deklaruar se në asnjë nga këto mandate firma nuk ishte e tij gjë që sipas deklarueses ishte e vërtetë pasi dallohej me sy të lirë që nuk ishte firma e tij, por dhe se për periudhën që ishin kryer veprimet bankare deklaruesi Janaq Samara ishte në Kanada dhe jo në Shqipëri.
7. Të njëjtat veprime i gjykuari Gjergji Xhaho ka kryer edhe ndaj deklaruesit Arben Fejzo, i cili ka pasur llogari dyshe pranë Alpha Bank me shtetasin Vladimir Faria, ku pa i marrë asnjë miratim i ka tërhequr atij nga llogaria një sasi të hollash të cilat më pas në kushtet e këmbënguljes së këtij deklaruesi për t'ia kthyer, në kushtet kur ai ishte nën kontrollin e auditit ia ka kthyer nëpërmjet një mikut të tij në Greqi. Dy ditë para se i gjykuari Gjergji Xhaho të kthehej nga leja, në degën Fier ka ardhur dhe Drejtori i të gjithë rrjetit të Alpha Bank, Genci Zyrbo, i cili është takuar me vetë drejtorin e degës Klodian Mahilaj. Ditën kur i gjykuari Gjergji Xhaho është kthyer në punë nga leja, ka ardhur dhe auditit i Alpha Bank, të cilët kanë filluar të kontrollojnë dokumentet dhe më pas, ka ardhur dhe përfaqësuesi i auditit nga Greqia, ku është dhe banka mëmë, nga ku rezultoi jo vetëm vjedhja e bankës në këto raste, por dhe në mjaft raste të tjera të evidentuara në raportin special të auditit.

8. Në raportin e auditit është përcaktuar se i gjykuari ka përvetësuar shumën prej 1.684.443.06 euro.
Konkretisht në periudhën 31.03.2008 - 28.06.2010, i gjykuari Gjergji Xhaho ka kryer 61 mbyllje të parakohshme të depozitave me afat të klientëve që përgjithësisht jetonin jashtë shtetit, ka përvetësuar shumën e mësipërme nga 50 llogari klientësh, depozita me afat e të cilëve ishin prishur para kohe për t'i përfutuar ai vetë në mënyrë të paligjshme. Për të kryer vjedhjen e mësipërme i gjykuari gjatë periudhës 04.07.2008 - 04.07.2010 ka kryer 106 transferta të brendshme në vlerën 1.279.812.71 euro, nga kompjuteri i tij duke debituar llogarinë e mësipërme, ndërsa falsifikonte firmat e klientëve në mandate.
9. Gjatë periudhës 13.09.2007-13.01.2010, nëpërmjet arkëtareve, të cilat kanë deklaruar se kanë vepruar me mirëbesim, ka kryer 44 transaksione tërheqjesh në vlerën 404.630.35 euro nga llogaritë e mësipërme, pa prezencën e klientëve në Degë.
10. Nga akti i ekspertimit teknik - vlerësues ekonomik datë 27.07.2011, konfirmon se: i gjykuari Gjergji Xhaho për periudhën 2007-2010 në Degën e Alpha Bank Fier ka falsifikuar nënshkrime të titullarëve të llogarive dhe ka kryer 61 mbyllje të parakohshme të 7 depozitave me afat nga kompjuteri i tij, me vlerë ekuivalente në euro 1.512.230 pa dijeninë dhe prezencën e klientëve ka falsifikuar nënshkrimet e titullarëve të llogarive dhe ka kryer 106 transaksione, transferta të brendshme me vlerë 1.279.812 euro, për disa transaksione që tejkalojnë të drejtën për të dhënë autorizim elektronik për kryerjen e transaksionit ka përdorur të drejtën e tij si drejtor dege, nga i pandehuri Gjergji Xhaho për shumën 1.279.812 euro, janë kryer transferta me mandat urdhër pagese të brendshme, nga llogaritë rrjedhëse të disa klientëve të tjerë brenda degës së Alpha Bank. Nënshkrimet në këto mandate janë të falsifikuara, nga arkëtarët, i pandehuri Gjergji Xhaho ka mundur të përvetësojë shumën prej 404.630 euro, të cilat janë tërhequr CASH, prej arkëtarëve, direkt nga llogarite e klientëve.
11. Në total llogaritë rrjedhëse të klientëve janë debituar për shumën 1.684.443 euro me mandate të falsifikuara, pa dijeninë dhe prezencën e klientëve në bankë.
12. Në analizë të akteve të mësipërme shkresore dhe shkencore, gjykata e shkallës së parë, në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, ka konkluduar se i pandehuri ka kryer veprën penale të “Vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit” me pasoja të rënda dhe “Falsifikim të dokumenteve”, parashikuar nga nenet 136/2 dhe 186/ 2 të Kodit penal.
13. Ndërsa Gjykata e Apelit, ka arritur në konkluzionin se i gjykuari ka kryer veprën penale të “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” parashikuar nga neni 125 i Kodit Penal.

II. Procedura gjyqësore

14. **Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier**, me vendimin nr.76 datë 23.02.2012, ka vendosur:
 - Deklarimin fajtor të të pandehurit Gjergji Xhaho për kryerjen e veprës penale të “Vjedhje e bankave dhe arkave të kursimit” me pasoja të rënda dhe në bazë të nenit 136/2 të Kodit Penal dënimin e tij me 18 (tetëmbëdhjetë) vjet burgim.
 - Deklarimin fajtor të të pandehurit Gjergji Xhaho për kryerjen e veprës penale të “Falsifikim i dokumenteve” më shumë se një herë dhe në bazë të nenit 186/2 të K.Penal dënimin e tij me 2 (dy) vjet burgim dhe me gjobë në masën 900.000 lekë.

- Në zbatim të nenit 55/1, 2, të K.Penal në bashkim të dënimeve, të caktohet si dënim i vetëm për të pandehurin Gjergji Xhaho, dënimi me 18 (tetëmbëdhjete) vjet burgim dhe me gjobë në masën 900.000 lekë.
- Në aplikim të nenit 406 të K.Pr.Penale, i ulet dënimi me 1/3 dhe përfundimisht, i pandehuri do të dënohet me 12 vjet burgim dhe 6.000.000 lekë gjobë.
- Vuajtja e dënimit me burgim do të fillojë nga data e ndalimit data 28.12.2010, kurse gjoba do të paguhet brenda 2 vjet nga dita që vendimi të marrë formë të prerë.”

15. **Gjykata e Apelit Vlorë**, me vendimin nr.715, datë 20.12.2012, ka vendosur: Ndryshimin e vendimit nr.76, datë 23.02.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, për sa i përket kualifikimit të veprës penale dhe masës së dënimit në këtë mënyrë:

- Të deklarohet fajtor i pandehuri Gjergji Xhaho për veprën penale të “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” dhe sipas nenit 135 të K.Penal e dënon me 10 (dhjetë) vjet burgim, duke filluar dënimi nga data 28.12.2010.
- Urdhërohet zbritja e 1/3 e dënimit në bazë të nenit 406 të K.Pr.Penale.
- Prishjen e vendimit të mësipërm për të dhe pushimin e çështjes për sa i përket aplikimit të dënimit me gjobë.

16. **Kundër këtij vendimi**, më datë 21.01.2013, ka paraqitur rekurs Prokuroria e Apelit Vlorë, me anë të të cilit kërkon: *Prishjen e vendimit nr.715, datë 20.12.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe lënien në fuqi të vendimit nr.76, datë 23.02.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier, me shkaqe si në pjesën hyrëse të vendimit.*

Me arsyetimi se:

Gjykata e Apelit e shqyrton çështjen në shkallë të dytë mbi ankim të të pandehurit, i cili ka pretenduar për cilësim juridik ligjor të gabuar, që akuza dhe gjykata e shkallës së parë, iu ka bërë veprimeve të kundërligjshëm kryera prej tij.

Në ankim është parashtruar se, i pandehuri, i cili ka patur detyrë funksionale, specifike që të administrojë pasurinë e bankës, duke shpërdoruar këtë detyrë, ai jo vetëm që nuk e ka miradministruar, por ka kaluar kufijtë e ligjit për të kryer në mënyrë korrekte detyrën duke vjedhur këtë pasuri në favor të tij. Nga analiza e provave të mësipërme, gjykata e Apelit çmon se ndryshe nga vendimi i gjykatës së shkallës së parë, i pandehuri Gjergji Xhaho ka konsumuar të gjitha elementet e figurave të veprave penale të ‘të vjedhjes me shpërdorim detyre, parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal. Nga ana objektive kjo vepër realizohet nëpërmjet vjedhjes së pasurisë së personave juridikë apo fizikë apo shtetit, vjedhje që realizohet, duke shpërdoruar detyrën nga personat që janë ngarkuar për ta ruajtur këtë pasuri. Pra subjekt të këtij krimi janë ata persona që e kanë për detyrë të ruajnë dhe miradministrojnë pasurinë qoftë të personit fizik apo juridik privat apo shtetëror pavarësisht nga posti që ata mbajnë në këtë miradministrim apo ruajtje të pasurisë, element ky specifik dhe i nevojshëm në realizimin e veprës penale të vjedhjes për shkak detyre.

Në rastin objekt gjykimi, në rrethanat kur është provuar se këtë pasuri të bankës (ana objektive) e ka vjedhur një subjekt i posaçëm (subjekti i veprës penale), Gjykata e Apelit çmon se ndodhemi para kërkesave të nenit 135 të K.Penal.

Sa më sipër, Gjykata e Apelit do t’i japë faktit një cilësim juridik ndryshe nga gjykata e shkallës së parë, duke u deklaruar fajtor i pandehuri Gjergji Xhaho për veprën penale të “Vjedhjes me shpërdorim detyre” parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal.

Në rrethanat e parashtruara më sipër, Gjykata e Apelit do të vendosi ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë Fier për sa i përket kualifikimit ligjor të veprës dhe dënimit të tij për veprën penale të “Vjedhjes për shkak detyre” parashikuar nga neni 135 të Kodit Penal.

Lidhur me dënimin me 900.000 lekë gjobë, për kryerjen e veprës penale të “Falsifikimit të dokumenteve”, më shumë se një herë, në bazë të nenit 186/2 të K.Penal, vendimi i gjykatës së shkallës së parë, do të priset dhe çështja do të pushohet, në bazë të vendimit të Gjykatës Kushtetuese, pasi jemi në rastet ku dispozita është konsideruar si antikushtetuese, ku përveç dënimit me burgim si dënim kryesor ka të parashikuar dhe dënimin me gjobë.

Në caktimin e masës së dënimit, Gjykata e Apelit do të marrë parasysh rrezikshmërinë e madhe shoqërore të veprës penale, “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” shkallen e fajësisë, duke marrë parasysh mekanizmin e ngjarjes, mjetet dhe mënyrat e sofistikuara që i pandehuri ka përdorur për kryerjen e veprës penale. Gjykata konkludon se pavarësisht qëndrimit që i pandehuri ka mbajtur ndaj faktit penal që në momentet e para, bazuar në rrethanat e faktit dhe rrethanat e tjera, që në kryerjen e kësaj veprimtarie të kundërligjshme ka ndikuar vesi i ulët dhe denigrues i bixhozit dhe përfshirja në lojërat e fatit, duke i shkaktuar pasoja shumë të rënda financiare për buxhetin e Alpha Bank, i pandehuri do të deklarohet fajtor dhe do të dënohet, për veprën penale të “Vjedhjes me anë të shpërdorimit të detyrës”, me maksimalen që parashikon kjo dispozite me 10 vjet burgim.

III. E drejta e zbatueshme

17. Nisur nga parashtrimi i mësipërm i rrethanave të faktit dhe i qëndrimeve të palëve në gjykim, për t’i dhënë përgjigje çështjeve të parashtruara, për sa i takon njësimin të praktikës gjyqësore, në funksion të zgjidhjes së çështjes objekt gjykimi dhe në përgjigje të pretendimeve të parashtruara në rekurs, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vlerësojnë se duhet të mbahen parasysh, para së gjithash, dispozitat vijuese të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë dhe ligjit me nr.9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”.

18. Neni 29 i Kushtetutës:

1. Askush nuk mund të akuzohet ose të deklarohet fajtor për një vepër penale, e cila nuk konsiderohej e tillë me ligj në kohën e kryerjes së saj, me përjashtim të veprave, të cilat në kohën e kryerjes së tyre, përbënin krime lufte ose krime kundër njerëzimit sipas të drejtës ndërkombëtare.

19. Ligji nr .9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”:

Neni 1: Objekti

Objekt i këtij ligji është vendosja e kushteve dhe e rregullave për krijimin, licencimin, organizimin, drejtimin, kujdestarinë dhe likuidimin e bankave, ushtrimin e veprimtarisë bankare dhe financiare, si dhe mbikëqyrjen e kësaj veprimtarie në Republikën e Shqipërisë.

Neni 2: Fusha e zbatimit

Banka e Shqipërisë është autoriteti përgjegjës për zbatimin e këtij ligji, në përputhje me ligjin “Për Bankën e Shqipërisë”.

Subjekte të këtij ligji janë personat që ushtrojnë veprimtari bankare dhe financiare, sipas përcaktimeve në nenin 4 dhe 54 të këtij ligji, me përjashtim të Bankës së Shqipërisë dhe të subjekteve të tjera, veprimtaria e të cilave rregullohet me ligj të veçantë.

Banka e Shqipërisë ka të drejtë të vendosë me akte nënligjore që subjektet e përmendura në nenin 126, që ushtrojnë veprimtari të përshkruara në nenin 54 të këtij ligji, për shkak të natyrës, vëllimit të veprimtarisë apo të origjinës së burimeve financiare të tyre, të përjashtohen nga zbatimi i dispozitave të këtij ligji.

Neni 3: Sistemi bankar

Sistemi bankar në Republikën e Shqipërisë përbëhet nga Banka e Shqipërisë, statusi i së cilës përcaktohet me ligjin “Për Bankën e Shqipërisë”, si dhe nga bankat dhe degët e bankave të huaja, statusi i të cilave përcaktohet nëpërmjet këtij ligji.

Neni 4: Përkufizime

Në zbatim të këtij ligji, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

“Bankë” është personi juridik me seli në territorin e Republikës së Shqipërisë, që ushtron veprimtari bankare dhe veprimtari të tjera, sipas përcaktimeve të këtij ligji.

“Veprimtari bankare” është pranimi i depozitave monetare ose i fondeve të tjera të ripagueshme nga publiku dhe përdorimi i tyre për dhënie kredie e vendosje në emër dhe për llogari të vet.

“Veprimtari financiar” është çdo lloj veprimtarie që përcaktohet në nenin 54 pika 2 të këtij ligji.

“Licencë” është akti administrativ i lëshuar nga Banka e Shqipërisë, me anën e të cilit i jepet e drejta një personi juridik për të kryer veprimtari bankare dhe financiare, sipas përcaktimeve të bëra në këtë ligj.

“Filial” është një shoqëri, e cila zotërohet në më shumë se gjysmën e kapitalit nga një shoqëri tjetër. Të gjitha filialet e filialit janë filiale të personit juridik që ushtron kontroll mbi këtë filial.

“Shoqëri të bashkëkontrolluara” janë dy ose më shumë filiale të një personi juridik, i cili ushtron kontroll të drejtpërdrejtë mbi to.

“Degë e bankës” është njësi organizative në varësinë e bankës, e cila ushtron në mënyrë të drejtpërdrejtë të gjitha apo disa nga veprimtaritë që ushtron banka, në emër dhe për llogari të kësaj të fundit.

“Degë e bankës së huaj” është dega e një banke të licencuar për të kryer veprimtari bankare nga autoriteti përgjegjës i një vendi tjetër, të ndryshëm nga Republika e Shqipërisë. Kjo degë licencohet nga Banka e Shqipërisë dhe regjistrohet në regjistrin e shoqërive tregtare.

“Agjenci bankare” është njësi organizative e bankës, nën varësinë e degës së bankës, e cila ushtron drejtpërsëdrejti një ose disa veprimtari bankare dhe financiare në emër dhe për llogari të bankës.

“Subjekt financiar jobankë” është personi juridik që licencohet nga Banka e Shqipërisë, për të ushtruar një ose disa nga veprimtaritë financiare të përcaktuara në nenin 54 pika 2 të këtij ligji. Subjekti financiar jobankë ndalohet të grumbullojë depozita monetare dhe fonde të tjera të ripagueshme nga publiku.

Neni 5: E drejta për të ushtruar veprimtari bankare

Veprimtaria bankare në Republikën e Shqipërisë ushtrohet nga:

banka me seli në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe e licencuar nga Banka e Shqipërisë;
dega e bankës së huaj e licencuar nga Banka e Shqipërisë.

Neni 11: Shtrirja e rrjetit bankar

Banka ka të drejtë të hapë degë, agjenci bankare, brenda apo jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, si dhe të ofrojë shërbime ndërkufitare dhe të hapë zyra përfaqësimi jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë. Banka e Shqipërisë përcakton kushtet dhe kriteret e hapjes së një dege, agjencie bankare, zyre përfaqësimi ose ofrimit të shërbimeve bankare dhe/ose financiare ndërkufitare jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë.

Banka e huaj ka të drejtë të hapë një ose disa degë apo agjenci bankare brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, për të cilat Banka e Shqipërisë lëshon një licencë të vetme. Këto degë, për qëllime të mbikëqyrjes, konsiderohen si një e vetme.

20. Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë, nenet 134-141 të tij:

Neni 134: Vjedhja

Vjedhja e pasurisë dënohet me gjobë ose me burgim gjer në tre vjet.

Po kjo veprë, kur kryhet në bashkëpunim ose më shumë se një herë, dënohet me burgim nga gjashtë muaj gjer në pesë vjet.

E njëjta veprë, kur ka sjellë pasoja të rënda, dënohet me burgim nga katër deri në dhjetë vjet.

Neni 135: Vjedhja e kryer duke shpërdoruar detyrën

Vjedhja e pasurisë e kryer nga personi që ka për detyrë ta ruajë dhe ta administrojë atë, apo duke shpërdoruar detyrën, dënohet me burgim gjer në dhjetë vjet.

Neni 136: Vjedhja e bankave dhe arkave të kursimit

Vjedhja e bankave dhe e arkave të kursimit dënohet me burgim nga pesë gjer në pesëmbëdhjetë vjet.

Po kjo veprë, kur kryhet në bashkëpunim, më shumë se një herë ose ka sjellë pasoja të rënda, dënohet me burgim nga dhjetë gjer në njëzet vjet.

Neni 139: Vjedhja me dhunë

Vjedhja e pasurisë e shoqëruar me përdorim dhune dënohet me burgim nga pesë gjer në pesëmbëdhjetë vjet.

Neni 140: Vjedhja me armë

Vjedhja e pasurisë, e shoqëruar me mbajtjen e armëve dhe municioneve luftarake ose me përdorimin e tyre, dënohet me burgim nga dhjetë gjer në njëzet vjet.

Neni 141: Vjedhja me pasojë vdekjen

Vjedhja e pasurisë, kur është shoqëruar me dhunime që kanë sjellë vdekjen e personit, dënohet me burgim nga pesëmbëdhjetë gjer në njëzet e pesë vjet ose me burgim të përjetshëm.

IV. Arsyetimi i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë

III – 1. Në lidhje me pyetjen e parë të shtruar për unifikim,

Personi, i cili vjedh pasurinë e bankave apo të arkave të kursimit, gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave për administrimin apo ruajtjen e kësaj pasurie, do të përgjigjet për veprën penale të “Vjedhjes së bankave dhe e arkave të kursimit” parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal apo “Vjedhjes e kryer duke shpërdoruar detyrën” parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal?

21. Rendi juridik mbron shoqërinë duke siguruar marrëdhëniet, vlerat dhe interesat themelore juridike të shoqërisë, përmes mbrojtjes penale. Kryerja e një vepre penale shkakton një cenim apo vendos në rrezik një marrëdhënie juridike të mbrojtur shprehimisht nga rendi juridik. E drejta penale, si pjesë e rendit juridik, reagon ndaj kryerjes së kësaj vepre nëpërmjet parashikimit të sanksionit penal që zbatohet, duke vepruar në vlerat dhe marrëdhëniet më themelore të autorit, që janë liria personale dhe pasuria. Sanksioni penal që do të zbatohet duhet të jetë në përpjesëtim të drejtë me shkeljen e kryer. Në legjislacionin shqiptar sjelljet e njeriut (veprimet a mosveprimet) që konsiderohen si vepra penale, si dhe dënimet përkatëse për to, janë të parashikuara në mënyrë të shprehur në Kodin Penal, i cili përbën bazën e garantimit dhe respektimit të parimit themelor të ligjshmërisë në të drejtën penale të garantuar në Kushtetutë dhe të parashikuar me ligj.
22. Me qëllim zgjidhjen e çështjes së shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të ndalen në konceptin e “konkurrimit të veprave penale” kur një person shkel më shumë se një herë ligjin penal, dhe në konceptin e ndryshëm të “konkurrimit të normave penale”. Në këtë rastin e fundit, në pamje të parë (*prima facie*), një veprim a mosveprim që përbën vepër penale, duket sikur klasifikohet dhe përfshihet nën fushën e zbatimit të më shumë se një norme penale inkriminuese (norma që parashikon vepër penale), por që në fakt, vetëm një është norma penale që do të gjejë zbatim, për këtë arsye konkurrimi quhet vetëm në dukje, pra, në aparençë dhe është i ndryshëm nga konkurrimi real. Kjo për shkakun se në thelb, është i “njëjti fakt”, është e njëjta shkelje, dhe cenohet vetëm njëherë e njëjta marrëdhënie juridike. Për të sqaruar nëse ka konflikt në dukje normash penale apo konkurrim real veprash penale, rëndësi ka të përcaktohet se cilat janë kriteret dhe parimet që shërbejnë për cilësimin e saktë ligjor të normës penale të zbatueshme në rastin konkret dhe mënyrën si veprojnë këto kriteret.
23. Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, krahas konkurrimit efektiv (real) të veprave penale të kryera kur një normë penale shkelet më shumë se një herë (bashkim veprash), ekziston edhe konkurrimi në dukje i disa normave penale inkriminuese që duket sikur zbatohen për të njëjtën sjellje/fakt që përbën vepër penale (konflikt normash). Konkurrimi në dukje i dispozitave penale, i njohur ndryshe edhe si “konkurrimi i ligjeve penale”, është një koncept i ndryshëm nga konkurrimi i veprave penale, sepse edhe pasojat që vijnë janë të ndryshme. Kështu, në rastin e konkurrimit aparent të normave penale, për shkak se kemi të bëjmë me një shkelje të vetme, zbatohet vetëm një normë penale. Domethënë e njëjta sjellje kriminale si fakt kriminal, në të njëjtën kohë, duket sikur parashikohet nga më shumë se një dispozitë penale dhe nuk ka vend për bashkim veprash. Konkurrimi apo konflikti i normave penale është vetëm në dukje si aparent, pasi çdo figurë konkrete e veprës penale, duhet të përcaktohet vetëm nga një normë penale e vetme që e parashikon atë vepër të caktuar. Kjo për faktin se nuk është e mundur që një vepër penale, në kuptimin e një figure të sjelljes kriminale konkrete, të parashikohet njëkohësisht nga dy norma të ndryshme. Ndërsa, në rast të

konkurrimit efektiv të veprave penale, kemi bashkim veprash penale dhe rëndim të masës së dënimit, pasi kemi të bëjmë me shumë se një shkelje të normës që përbën vepër penale.

24. Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se konflikti i normave i përket fushës së zbatimit dhe cilësimit të ligjit dhe është i lidhur me zbatimin dhe interpretimin e përpiktë të ligjit penal material. Përcaktimi i saktë i normës që parashikon veprën penale, ka një rëndësi themelore, sepse është një parakusht për respektimin e parimit të ligjshmërisë, që një person të merret në përgjegjësi penale, e më pas ndaj tij të zbatohet sanksioni penal, sipas figurës së veprës penale saktësisht të kryer prej tij. Në konkurrimin e normave penale, kemi të bëjmë me hapësirën dhe kufirin e zbatimit të normës penale (ligjit penal), pasi përcaktohet kategoria e atyre ngjarjeve tipike penale që klasifikohen sipas “një” norme penale që parashikon një vepër të caktuar, në raport me ato ngjarje tipike që kufizohen, për shkak të cilësimit të ndryshëm, sipas një norme tjetër penale. Prandaj, në konkurrimin e normave penale, e njëjta marrëdhënie juridike e mbrojtur, pra, e njëjta “lëndë” duket sikur rregullohet, në pamje të parë, nga një pluralitet normash, duke lindur problemi i përcaktimit të saktë të normës juridike që është e zbatueshme në rastin konkret dhe që rezulton të jetë shkelur realisht. Kjo për shkak se është e ndaluar ndëshkimi i të njëjtit fakt që përbën vepër penale, më shumë se një herë. Me gjithë pluralitetin e normave që duken sikur janë të zbatueshme, në fakt, vepra penale është e njëjtë, sepse e vetme është shkelja e normës penale dhe një është norma e zbatueshme, por në këtë rast duhet të evidentohet norma e zbatueshme. Ndërsa, në rastin e “konkurrimit të veprave penale” kemi të bëjmë me më shumë se një marrëdhënie juridike të mbrojtur penalisht, dhe që në rast shkeljeje, shtrohet problemi për të vërtetuar nëse janë cenuar të gjitha këto marrëdhënie juridike, qoftë për shkak të ‘një’ veprimi apo mosveprimi të vetëm kriminal (konkurrim formal), apo qoftë për shkak të një ‘pluraliteti’ veprimesh apo mosveprimesh (konkurrim material). Pra në këtë rast, ngrihet çështja nëse subjekti aktiv i veprës penale, domethënë autori i saj, do të ndëshkohet për të gjitha cenimet që ai i ka shkaktuar marrëdhënieve juridike të mbrojtura nga ligji penal apo jo. Në konkurrimin e veprave penale, cenimi i më shumë se një marrëdhënieje juridike të mbrojtur penalisht, sjell praninë e më shumë se një vepre penale, dhe nga pikëpamja e trajtimit ndëshkimor do të gjejë zbatim instituti i bashkimit të veprave penale, në bazë të parimeve të kumulacionit juridik dhe atij material. Kësisoj, në krahasim me dukurinë e konkurrimit aparent të normave penale, dallimi me konkurrimin material të veprave penale, është i qartë, pasi prania e shumë sjelljeve (veprime a mosveprime) përbën në vetvete gjithsecila një vepër penale, domethënë secila me vete një shkelje të ndryshme të normës penale. Ndërsa në krahasim me konkurrimin formal të veprave penale (më shumë se një shkelje të së njëjtës normë), për dallimin duhet të përcaktohet nëse kemi të bëjmë me konflikt normash (një shkelje e vetme e së njëjtës normë dhe individualizimin e saj) apo shkelje të ndryshme të së njëjtës normë penale (vepër penale e vazhduar).
25. Për sa më sipër, me konkurrim “në dukje” të normave penale do të kuptohet dukuria në bazë të së cilës, një fakt që përbën vepër penale, në kuptimin e tij si një episod historik, pra, një ngjarje historike, duket sikur klasifikohet “njëkohësisht”, si shkelje nën suazën e zbatimit të më shumë se një dispozite ligjore penale. Porse më konkretisht, mbi bazën e një analizë logjike dhe juridike, vetëm një normë penale do të zbatohet në rastin konkret, sepse në të kundërt, do të cenohej parimi themelor i ndalimit të gjyqimit dy herë për të njëjtën vepër penale (*Ne bis in idem*). Parimi i

ndalimit të gjykimit dy herë për të njëjtën veprë penale përbën bazën themelore logjike dhe juridike të zbatimit të ligjit, në rastin kur kemi të bëjmë me praninë e një pluraliteti normash inkriminuese, të cilat në pamje të parë (*prima facie*) duken të gjitha si të zbatueshme, por që vetëm njëra prej tyre gjen zbatim.

26. Në bazë të parimit të përgjithshëm të ndalimit të gjykimit dy herë për të njëjtën veprë penale, askush nuk mund të gjykohej më shumë se njëherë për të njëjtën shkelje ligjore. Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se ky parim zbatohet jo vetëm në procedurën penale, por edhe në të drejtën penale materiale. Në bazë të këtij parimi, është i ndaluar procedimi dy herë i një personi për një fakt që përbën veprë penale, për të cilin është dhënë një vendim gjyqësor i formës së prerë që është bërë i pakundërshtueshëm. Gjithashtu, sipas këtij parimi, ndalohet për të njëjtin person edhe atribuimi i më shumë se një shkeljeje ligjore lidhur me të njëjtin fakt. Domethënë është i ndaluar për të njëjtin fakt atribuimi i më shumë se një shkeljeje të normës penale, kur shkelja e normës është e mjaftueshme, në raport me marrëdhënien juridike të cenuar dhe përmban elementet e veprës penale për caktimin e një dënimi penal në një masë proporcionale. Në nenin 47 të Kodit Penal parashikohet se: “Gjykata cakton dënimin duke respektuar dispozitat e përgjithshme të këtij kodi dhe kufijtë e dënimeve të parashikuara në ligj për veprën penale. Në caktimin e dënimit ndaj personit ajo merr parasysh rrezikshmërinë e veprës penale, të autorit të saj, shkallën e fajit si dhe rrethanat lehtësuese e rënduese”. Kolegjet e Bashkuara vërejnë se kjo dispozitë e marrë në tërësinë e saj, i referohet parimit të individualizimit të dënimit dhe mënyrës se si ky parim duhet respektuar nga gjykata. Parimi i individualizimit, në thelb, përmban parimin e proporcionalitetit mes veprës penale të konsumuar dhe dënimit që caktohet ndaj autorit të saj. Në bazë të jurisprudencës kushtetuese, “Gjykata [Kushtetuese], duke pasur parasysh dhe doktrinën e konsoliduar europiane në këtë fushë, konstaton se, që të jetë i pranueshëm dënimi penal në aspektin kushtetues, në përputhje me nenin 17/1 të Kushtetutës, duhet të jetë i drejtë dhe në përpjesëtim me veprën.” (Vendimi nr.19, datë 01.06.2011 i Gjykatës Kushtetuese).
27. Zbatimi i parimit të ndalimit të gjykimit më shumë se një herë për të njëjtën veprë në të drejtën penale materiale është i lidhur me funksionin e mbrojtjes së lirisë personale, parimin e sigurisë juridike dhe me atë të ligjshmërisë në të drejtën penale. Parime këto të parashikuara me ligj dhe të garantuar në Kushtetutë, si dhe në aktet ndërkombëtare lidhur me të drejtat e njeriut, si Pakti për të Drejtat Civile dhe Politike¹, dhe KEDNJ-së, etj. Në rastin *Boman k. Finlandës*, nr.41604/11, datë 17.02.2015, GjEDNJ ka theksuar se neni 4 i Protokollit nr.7 i KEDNJ-së, nuk është i kufizuar vetëm në të drejtën për të mos u dënuar dy herë për të njëjtin fakt, por ai shtrihet duke përfshirë edhe të drejtën për mos t’u ndjekur penalisht apo gjykuar dy herë (rasti *Sergey Zolotukhin k.Rusisë* [DhM], nr.14939, datë 10.02.2009, § 82-83, *Salier k. Austrisë*, 06.09.2002, *Franz Fischer k. Austrisë*, 29.08.2001, *Oliveria k. Zvicrës*, 30.07.1998,). Në të kundërt, nuk do të kishte qenë e nevojshme të ishte përdorur fjala “dënuar/ndëshkuar”, krahas fjalës “gjykuar”, pasi kjo do të kishte qenë veçse një dublikim i thjeshtë. Neni 4 i Protokollit nr.7, zbatohet edhe kur individët janë ndjekur në procedim penal që akoma nuk ka rezultuar në një dënim përfundimtar.
28. Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, në rast konkurrimi të normave penale, fakti që konsiderohet si veprë penale duket sikur parashikohet nga dy ose më shumë dispozita

¹ Aderuar me ligjin nr.7510, datë 08.08.1991, nga Republika e Shqipërisë.

penale, por në të vërtetë kemi një vepër të vetme dhe nuk aplikohen dispozitat mbi bashkimin e veprave penale. Në këto raste, dispozitat e ndryshme që parashikojnë të njëjtin fakt si vepër penale, ose përjashtojnë njëra tjetrën, ose thithin njëra tjetrën, për arsye se marrëdhënia juridike që është cenuar, mbrohet nga dispozitat penale që parashikojnë si vepër penale të njëjtin fakt. Për të zgjidhur çështjen e zbatimit të saktë të normës ligjore, dhe si pasojë, cilësimin e saktë ligjor të veprës penale të parashikuar nga norma e zbatueshme, në rastin kur në pamje të parë (*prima facie*), në të njëjtën kohë duket sikur veprojnë më shumë se një dispozita penale, si kriteret logjike dhe juridike për zgjidhjen e kësaj çështjeje nga doktrina janë elaboruar këto parime: i) parimi i specialitetit (*lex specialis derogat legi generali*), ii) parimi i subsidiaritetit (*lex primaria derogat legi subsidiariae*), iii) parimi i përthithjes (*lex consumens derogat legi consumptae*).

29. i) Në bazë të parimit të specialitetit, kur dy norma ligjore rregullojnë të njëjtin lëndë, zbatohet norma e posaçme, e cila ka përparësi dhe shmang normën e përgjithshme, kjo në përputhje me kriterin e përgjithshëm juridik për zgjidhjen e kundërshtive *lex specialis derogat legi generali*. Raporti i specialitetit ekziston kur elementet përbërëse të një norme penale (të përgjithshme) janë të gjithë të pranishëm edhe në një normë tjetër (e posaçme), e cila përveç tyre, përmban edhe disa elemente më specifike që e cilësojnë normën e dytë, të posaçme në raport me normën e parë. Norma e përgjithshme përmbahet krejtësisht në normën e posaçme, kjo e fundit ka një përmbajtje më të gjerë dhe e përfshin të parën (marrëdhënie lloj dhe specie), prandaj shkelja e normës së posaçme (si normë me madhe) logjikisht përfshin edhe shkeljen e normës së përgjithshme (norma më e vogël), ndaj vetëm norma e posaçme do të zbatohet. Sa më e madhe të jetë prania e elementëve specifikues përbërës të një norme penale inkriminuese, aq më e ngushtë është fusha e veprimit dhe e zbatimit të saj, në raport me normën e përgjithshme, duke pasur kjo e fundit më pak elementë rrethorë që e kufizojnë fushëzbatimin e normës së përgjithshme, e cila rrjedhimisht gjen një zbatim më të gjerë. Meqenëse norma e përgjithshme ka një fushëzbatim më të gjerë nga ajo e posaçme, një fakt që përbën vepër penale që hyn në fushëzbatimin e normës së posaçme, do të hyjë edhe në fushëzbatimin e normës penale të përgjithshme. Megjithatë, po t'i zbatonim të dyja normat penale do dyfishoheshin efektet dhe do të shkelej parimi i ndalimit të gjykimit dy herë mbi të njëjtin fakt. Prandaj, vetëm njëra normë inkriminuese do të gjejë zbatim, ajo e posaçme, sepse norma e përgjithshme do përfshihet nga norma e posaçme.

Baza e zbatimit të këtij parimi mbështetet në faktin se kemi të bëjmë me të njëjtën lëndë, domethënë me të njëjtin objekt; pra me të njëjtën marrëdhënie juridike të mbrojtur nga norma penale inkriminuese.

30. ii) Parimi i subsidiaritetit, bazohet në praninë e një raporti funksional midis dy normave penale lidhur me mbrojtjen e një marrëdhënieje juridike që mbrohet në nivele të ndryshme cenimi apo formash të cenimit. Sipas këtij parimi, një normë kryesore ka përparësi, kur ajo e mbron në një nivel më lartë marrëdhënien juridike që mbrohet në një nivel më të ulët nga një normë dytësore. Pra, fakti penal i parashikuar sipas normës dytësore, plotëson dhe përthithet nga fakti i parashikuar si vepër penale nga norma e kryesore, duke gjetur përparësi zbatimin e normës kryesore. Në këtë rast, konkurrimi i normave penale, zgjidhet në favor të normës kryesore. Prandaj, vetëm në rast se fakti që përbën veprën penale, nuk hyn në fushëzbatimin e normës kryesore do gjejë zbatim norma dytësore. Raporti i ndërveprimit në këtë rast, mund të konsiderohet si një raport hierarkik, ku njëra normë (kryesore) parashikon përparësinë

e zbatimit të saj, në raport me normën tjetër (dytësore). Kjo e dyta, zbatohet vetëm kur nuk gjen zbatim norma e parë (kryesore). Sipas këtij parimi, zbatimi i njërës normë në të njëjtën kohë për të njëjtin fakt, përjashton zbatimin e normës penale tjetër, në rastin e mbrojtjes së marrëdhënieve juridike që mbrohen në mënyrë progresive dhe të përshkallëzuar nga një nivel më i ulët drejt një niveli më të lartë. Si shembull për këtë rast, mund të sillet norma penale që parashikon veprën e plagosjes së rëndë me dashje me normën e veprës e plagosjes së lehtë me dashje, lidhur me shëndetin e personit. Parimi i subsidiaritetit ndërhyr për të mbuluar një hapësirë të lënë nga normë tjetër, apo kur dy a më shumë norma mbrojnë në shkallë të ndryshme marrëdhënien juridike. Baza për praninë e këtij parimi të përgjithshëm në Kodin Penal shqiptar gjendet edhe në parashikimin e klauzolave tipike ligjore: “kur (fakti) nuk përbën vepër tjetër penale”, si dhe në interpretimin e normës në raport me marrëdhënien juridike.

31. iii) Parimi i përthithjes, sipas së cilit kur më shumë se një normë i referohet një fushe të caktuar të njëtrajtshme të marrëdhënies juridike, duhet të gjejë zbatim vetëm ajo normë që e “përfshin” në mënyrë të plotë dhe shteruese kundërligjshmërinë e cenimeve, duke mbizotëruar mbi normat e tjera. Kjo për arsye se zbatimi i normës penale së parë më të rëndë, për të njëjtin fakt, konsumon përmbajtjen e normës penale më të lehtë. Në raportin përthithës, norma përthithëse përfshin brenda vetes faktin penal të normës së konsumuar dhe zbatohet në rastin kur përmbajtja e njërës normë është më e gjerë dhe në të përfshihet edhe përmbajtja e normës tjetër, domethënë kur kalohet në mënyrë graduale nga një normë që parashikon një vepër penale të caktuar në një tjetër më të rëndë. Si shembull për këtë rast, mund të sillet norma penale që parashikon veprën e ngacmimit seksual me atë që parashikon veprën e marrëdhënieve seksuale me dhunë me të rritura.

Sipas këtij parimi, norma përthithëse ka një parashikim ndëshkues në shkallë dhe në masë të atillë më të rëndë sa që shteron plotësisht rrezikshmërinë shoqërore të faktit penal të parashikuar nga norma tjetër e konsideruar më lehtë. Në këtë rast, zbatimi njëkohësisht edhe i normës së përthithur që parashikon veprën penale tjetër për të njëjtin fakt, do të shndërrohej në një masë të tepërt e të shpërpjesëtuar dënimi në ngarkim të autorit të veprës penale, po të aplikohet bashkërisht edhe norma tjetër penale. Baza e parimit të përthithjes mund të gjendet në përcaktimin e parashikuar në nenin 1/c të Kodit Penal, në të cilin është përdorur termi “drejtësi e caktimit të fajësisë dhe dënimit”, term ky që zberthehet më gjerësisht në nenin 47 të Kodit paragrafi i dytë, ku parashikohen elementët që gjykata duhet të ketë parasysh në caktimin e dënimit për veprën penale, duke i shërbyer gjithmonë parimit të drejtësisë në caktimin e dënimit dhe proporcionalitetit të tij.

32. Në zbatim të parimeve të mësipërme për çështjet e shtruara për diskutim, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, dispozitat penale që parashikojnë veprat penale kundër pasurisë janë parashikuar në kreun e tretë të Kodit Penal, të titulluar “vepra penale kundër pasurisë dhe në sferën ekonomike”. Në bazë të ligjit penal, pasuria është e mbrojtur në këndvështrimin e marrëdhënieve individuale, ndërsa sfera e ekonomisë është e mbrojtur nën këndvështrimin e interesave publike ndikimin e tyre mbi sistemin ekonomik. Dispozitat e kreut të tretë të Kodit Penal mbrojnë në radhë të parë, marrëdhëniet juridike ekonomiko-pasurore të subjekteve private a publike, e në radhë të dytë, edhe marrëdhënie të tjera të rëndësishme, siç mund të jenë ato personale. Analiza për klasifikimin e veprave penale kundër ‘pasurisë’, bazohet kryesisht mbi mjetin e përdorur dhe mbi mënyrën e cenimit në arritjen e rezultatit që dëmton personin pasiv të veprës penale (të dëmtuarin). Kështu, ligji penal dallon duke ndarë

veprat penale me përdorimin e dhunës, nga veprat penale me përdorimin e gënjeshtërs a shpërdorimin e besimit, duke parashikuar si vepra penale vetëm modalitete të caktuara sjelljesh (veprime a mosveprime) shprehimisht të parashikuara të cenimit të marrëdhënieve pasurore, dhe jo çfarëdo lloj cenimi që mund t'i bëhet atyre marrëdhënieve pasurore.

33. Për nga mënyra e cenimit të marrëdhënies pasurore në raport me subjektin pasiv të veprës penale, veprat kundër pasurisë mund të grupohen në:
- 1) vepra penale, ku cenimi i marrëdhënies juridike të mbrojtur vjen në mënyrë të njëanshme, ku subjekti aktiv (autori) pa bashkëpunimin e subjektit pasiv të veprës penale, zgjedh rrugën e drejtpërdrejtë, duke vepruar drejtpërdrejt mbi sendin, pa pëlqimin e subjektit pasiv që është i dëmtuar, i cili pëson veprën penale. Për të arritur rezultatin e synuar, autori i veprës penale nëpërmjet skemës së: a) marrjes së dhe shtënies në dorë të sendit (vjedhja e thjeshtë); b) shkatërrimit apo dëmtimit të sendit (shkatërrim i pronës), c) shpërdorimit të regjimit të sendit (shpërdorimi i tokës) apo cenimit në gëzimin e sendit (pushtimi i tokës, ndërtimi i paligjshëm në tokën e tjetrit), cenon sferën e pasurisë së tjetrit në mënyrë të njëanshme;
 - 2) veprat penale, ku cenimi i marrëdhënies juridike të mbrojtur vjen me bashkëpunimin e të dëmtuarit për të përfituar nga një veprim mbi disponimin e pasurisë, i cili jepet për shkak të përdorimit të mjetit të gënjeshtërs, ose shpërdorimit të besimit të dhëna nga mbi bazën e ligjit apo të një veprimi juridik (mashtrimi), apo nën kushtet e dhunës (vjedhja me dhunë, a me armë). Në këto raste, pëlqimi i subjektit pasiv të veprës penale lind dhe është i vesuar dhe nuk merret parasysh.
34. Duke iu kthyer veprës penale të vjedhjes, lidhur me figurat e veprës penale të vjedhjes, edhe pse në Kodin tonë Penal nuk ekziston një ndarje e tillë, referuar mënyrës së formulimit të dispozitave të veçanta në Kreun III, Seksioni I, mund të bëhet një ndarje e figurës së “vjedhjes” në “të thjeshtë” dhe “vjedhje në rrethana cilësuese”². Vjedhja kryesisht është në rrethana cilësuese, kur përveç dhunimit të së drejtës së pronësisë, cenohet edhe një e drejtë tjetër në të njëjtën kohë, ndërsa ajo e thjeshtë është kur në kryerjen e saj nuk konkurrojnë rrethana të tilla që e bëjnë më theksuar shkallën e cenimit të marrëdhënies juridike, domethënë të drejtën e pronësisë. Kjo ndarje bëhet për t'i dhënë në mbrojtje sa më të përshtatshme marrëdhënieve juridike të pasurisë nga mënyrat e vjedhjes së kryer në disa rrethana të cilësuar, duke parashikuar një dënim më të rëndë, për shkak se marrëdhënia gjendet në kushte të një mbrojtjeje më të vogël se zakonisht. Madje, ajo rezulton e ekspozuar përkundrajt zgjedhjes së një mënyre të cenimit të marrëdhënies që është më e rrezikshme dhe që shpreh një shkallë vendosmërie më të lartë të autorit, e për rrjedhojë, të një rrezikshmërie më të lartë të tij në kryerjen e veprës penale.
35. Duke iu referuar rrethanave cilësuese të parashikuara në Kodin Penal, Kolegjet vërejnë se vjedhja klasifikohet duke patur parasysh: a) shkallën e rëndimit (gravitetit) të sjelljes kriminale: Vjedhje me dhunë (neni 139 i K.Penal), vjedhje me armë (neni 140 i K.Penal); b) pasojat e ardhura: vjedhje me pasojë vdekjen (neni 141 i K.Penal); c) sipas vlerës së sendeve të vjedhura: vjedhje me pasoja të rënda (neni 134/2 i K.Penal); d) sipas cilësisë së personit që kryen vjedhjen (subjekt i posaçëm): vjedhje duke shpërdoruar detyrën (neni 135 i K.Penal); e) sipas rëndësisë së sendeve të vjedhura (objektit material të vjedhjes): vjedhja e bankave dhe arkave të kursimit

² Siç është bërë tashmë një ndarje e tillë në doktrinën e huaj, kryesisht atë franceze dhe italiane.

(neni 136 i K.Penal); vjedhje e veprave të artit dhe kulturës (neni 138 i K.Penal) vjedhje e energjisë elektrike ose impulsive telefonike (neni 137 i K.Penal). Parashikimi i këtyre rrethanave cilësuese nga ana e ligjvënësit ka krijuar kushte ligjore të përshtatshme për të mundësuar zhvillimin e një lufte sa më efektive kundër kriminalitetit në një sferë kaq të rëndësishme siç është mbrojtja dhe garantimi i marrëdhënieve juridike pasurore në rendin juridik shqiptar.

36. Sa i përket veprës penale bazë të vjedhjes së pasurisë, në Kodin e Penal, vjedhja është e parashikuar në seksionin e parë të kreut të tretë, në të cilin janë parashikuar të gjitha figurat e veprës penale të vjedhjes. Në Kodin Penal shqiptar nuk jepet ndonjë përkufizim i konceptit “vjedhje”³, por një përkufizim i tillë jepet nga doktrina. Sipas doktrinës me vjedhje kuptohet marrja, hedhja në dorë, në mënyrë të kundërligjshme, të fshehtë ose të hapët, e pasurisë së luajtshme, e kryer me dashje, me qëllim për të mos e kthyer më, për të nxjerrë përfitim material për vete ose në dobi të personave të tjerë. Pra, krimi i vjedhjes së pasurisë së një personi fizik ose juridik, nga ana objektive konsiderohet si i kryer, kur subjekti në mënyrë të paligjshme, fshehurazi ose haptazi, arrin ta zhveshë të dëmtuarin në mënyrë përfundimtare nga posedimi mbi këtë pasuri.
37. Objekt i krimit të vjedhjes janë marrëdhëniet juridike të vendosura nga shteti për të siguruar paprekshmërinë e pronës mbi sendet e luajtshme të personave privatë, të personave juridikë dhe të shtetit, të mbrojtura posaçërisht me legjislacionin penal nga veprimet ose mosveprimet kriminale. Objekt material i veprës është çdo send që mund të përbëjë objekt pronësie ose i të drejtës penale. Sa i përket sendeve, ato përbëjnë objekt të krimit të vjedhjes kur janë të luajtshme; pra, përbëjnë një entitet material për plotësimin e nevojave të njeriut. Vjedhja e thjeshtë pa praninë e rrethanave cilësuese parashikohet në paragrafin e parë të nenit 134 të Kodit Penal, në bazë të të cilit është parashikuar se vjedhja e pasurisë dënohet me burgim nga tre muaj deri në tre vjet.
38. Duke i parë në planin progresiv dhe të përshkallëzuar veprimet kriminale në fushën e pasurisë, për sa i përket dukurisë së konkurrimit, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, figura e veprës penale të vjedhjes, sipas nenit 134 të Kodit Penal, ka pasojë pakësimin e pasurisë së tjetrit në mënyrë të kundërligjshme (Vendim Unifikues i Kolegjeve të Bashkuara nr.5, datë 11.11.2003). Kurse, figura e veprës penale së vjedhjes me dhunë parashikuar nga neni 139 i Kodit Penal, është një figurë që në raport me vjedhjen e përgjithshme, përbën një vepër penale specifike, pasi krahas elementëve të përgjithshme që përmban vepra penale e vjedhjes së thjeshtë, është e parashikuar edhe rrethana e shoqërimit të përdorimit të dhunës. Si element ky për marrjen dhe shtënien në dorë të sendit, duke ushtruar dhunë jo vetëm për marrjen dhe vënien në posedim të sendit, por edhe mbi personin, domethënë subjektin pasiv të veprës penale që ka në posedim sendin (i dëmtuari). Sikundër mund të vërehet, sipas praktikës gjyqësore ndër vite të Kolegjeve të Bashkuara, vepra penale e vjedhjes me dhunë është një vepër penale e përbërë nga dy vepra penale përbërëse, të cilat janë: vjedhja e thjeshtë, sipas nenit 134 të Kodit Penal, si dhe vepra penale përkatësisht: ose e plagosjes së rëndë, sipas nenit 88 të Kodit Penal, ose ajo e plagosjes së lehtë, sipas nenit 89 të Kodit Penal, ose ajo e dëmtimeve të tjera me dashje, sipas nenit 90 të Kodit Penal, apo ajo e

³ Neni 446 i Kodit Penal shqiptar i vitit 1928, parashikonte:

Kushdo që me qëllim përfitimi merr posedimin e një sendi të lujtshëm të tjetrit, tue e heq nga vendi ku gjindet, pa pasun hirin e të zotit, ndëshkohet me burgim të randë nga një muej deri në tre vjet dhe me gjobë të randë.

kanosjes serioze për jetën. Objekti i kësaj veprë penale të përbërë, krahas atij kryesor të mbrojtjes së marrëdhënieve juridike të krijuara për paprekshmërinë e pasurisë, është edhe mbrojtja e marrëdhënieve juridike për shëndetin dhe lirinë e personit, të cilit i merret pasuria nën kërcënimin e dhunës. Në interpretim të nenit 139 të Kodit Penal vjedhja është e kryer me dhunë, kur dhuna ushtrohet si ndaj sendeve, ashtu edhe ndaj personit. Kjo për faktin se Kodi ynë Penal përdor shprehjen “e shoqëruar me përdorim dhune”, duke mos bërë dallimin mes dhunës së ushtruar ndaj sendeve dhe asaj ndaj personit dhe duhet të jetë e tillë saqë në psikikën e subjektit që pëson sjelljen kriminale (subjektit pasiv) të krijohet bindja se ai është kthyer në një “instrument” në duart e subjektit aktiv (autorit të veprës penale). Pra, viktimë, thuhet në doktrinë, “*non agit sed agitur*”; çka do të thotë se ajo nuk vepron me vullnetin e saj, por sepse është e detyruar. Për të patur një vepër të tillë penale, duhet që vullneti i personit subjekt dhune të jetë totalisht i përjashtuar. Në mënyrë të përshkallëzuar, figura e veprës penale të vjedhjes me dhunë, sipas nenit 139 të Kodit Penal përbën shkallën e parë, për nga rëndimi i cenimit të marrëdhënieve të mbrojtura, më tej pas saj është parashikuar vepra e vjedhjes me armë, sipas nenit 140 të Kodit Penal. Në këtë nen, parashikohet si rrethanë cilësuese: ose shoqërimi i mbajtjes së armëve dhe municioneve luftarake, ose përkatësisht, përdorimi i tyre. Po kështu, e fundit për nga graviteti i cenimit të marrëdhënieve të mbrojtura është edhe vepra penale e vjedhjes me pasojë vdekjen, sipas nenit 141 të Kodit Penal. Në këtë nen ku përcaktohet figura e veprës penale e vjedhjes me pasojë vdekjen, parashikohet si rrethanë cilësuese ajo e vdekjes së personit. Me anë të dispozitës të parashikuar në nenin 141 të Kodit Penal, mbrohen në mënyrë të posaçme dy marrëdhënie të rëndësishme shoqërore, të cilat janë pasuria dhe e drejta e jetës së personit, ku objekti kryesor në këtë rast, është marrëdhënia pasurore, ndërsa jeta e personit është objekti dytësor i mbrojtur në këtë dispozitë. Figura e veprës penale të vjedhjes me pasojë vdekjen, e parashikuar nga neni 141 i K.Penal përbëhet nga dy vepra penale materiale, për të cilat është e detyrueshme ardhja e pasojës kur ato qëndrojnë si vepra penale më vete, në mënyrë që ato të quhen të konsumuara plotësisht. (Vendimi Unifikues i Kolegjeve të Bashkuara nr.6, datë 30.09.2011).

39. Sipas praktikës gjyqësore në vite të Kolegjeve të Bashkuara mbi konkurrimin, vepra penale e vjedhjes me dhunë, e parashikuar nga neni 139 i K.Penal dhe vepra penale e vjedhjes me armë, e parashikuar nga neni 140 i K.Penal, kur kryhen për shtënien në dorë të së njëjtës pasuri në asnjë rrethanë nuk mund të konkurrojnë me veprën penale të vjedhjes me pasojë vdekjen, e parashikuar nga neni 141 i K.Penal, sepse edhe kjo e fundit është një formë e cilësuar e dy të parave, pasi edhe në këtë rast, nga ana objektive vepra penale kryhet me dhunë, e cila është ekstreme dhe përfundon me vdekjen e personit. (Vendimi Unifikues i Kolegjeve të Bashkuara nr.6, datë 30.09.2011). Në këto kushte, norma penale që parashikon figurën e veprës penale të vjedhjes me pasojë vdekjen, kur ka ardhur pasoja dhe është kryer me armë, e përthith përkatësisht normën penale që parashikon figurën e veprës penale të veprës së vjedhjes me armë dhe atë të vjedhjes me dhunë. Përfundim ky që bazohet jo vetëm mbi bazën e jurisprudencës së Kolegjeve të Bashkuara, por edhe në bazë të zbatimit të parimeve të përgjithshme për konkurrimin e normave penale.
40. Duke iu kthyer grupimit të figurave të veprës penale të vjedhjes, ku nuk parashikohet dhuna apo shtrëngimi, si është në rastin e figurës së veprës penale të vjedhjes duke shpërdoruar detyrën, të parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal, kjo figurë e veprës penale parashikon si rrethanë cilësuese elementin në bazë të cilit vepra penale duhet të

kryhet nga subjekti aktiv që, për shkak të ligjit apo një veprimi juridik ka: i) ose për detyrë ta ruajë dhe ta administrojë pasurinë objekt të veprës penale, ose ii) vjedhja shoqërohet me shpërdorimin e detyrës. Në bazë të kësaj dispozite, si rregull i përgjithshëm, pasuria objekt i veprës penale, normalisht në çastin e kryerjes së veprës penale, ndodhet pranë subjektit aktiv të veprës penale (autorit), duke iu besuar atij për një qëllim të caktuar për ruajtje, administrim, etj., në mënyrë të ligjshme, siç mund të jenë për shembull: kujdestari i personit të deklaruar si i zhdukur, sipas nenit 16 të Kodit Civil, apo kujdestari i trashëgimit, sipas nenit 344 të Kodit Civil, apo administratori i falimentit, apo transportuesi gjatë transportimit të sendit nga në bazë kontratës së spedicionit, apo magazinieri, rojës së depos, etj. Sikundër mund të vërehet, në këtë vepër penale, subjekt aktiv për kryerjen e veprës penale nuk është një subjekt i çfarëdoshëm, por një subjekt i cilësuar, prandaj kjo vepër penale mund të kryhet vetëm nga një subjekt i posaçëm i veprës penale që ka cilësi të veçanta (*delictum proprium*).

41. Me qëllim dhënien e përgjigjes mbi çështjet e shtruara për unifikim, si dhe në funksion të zgjidhjes së rastit objekt rekursi në lidhje me akuzën për veprën penale të vjedhjes së bankave dhe e arkave të kursimit, sipas nenit 136 të Kodit Penal, Kolegjet e Bashkuara çmojnë të analizojnë, fillimisht se çfarë kuptohet me termat “bankë” dhe “arkë kursimi”, sipas legjislacionit tonë dhe cili është fushëveprimi normës penale, kur kemi të bëjmë me kryerjen e veprës penale të “Vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit”, parashikuar nga neni 136 i K.Penal, në krahasim me atë të “Vjedhjes duke shpërdoruar detyrën” parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal.
42. Në rastin e figurës së veprës penale të vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit, të parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal, Kolegjet vërejnë se kjo vepër penale mund të kryhet nga cilido dhe nuk është vepër penale që kryhet nga subjekte të posaçme. Në Kodin tonë Penal, në kohën kur është parashikuar si vepër penale, “vjedhja e bankave dhe e arkave të kursimit”, në fakt, nuk është bërë një përkufizim i nocionit “bankë” dhe i atij “arkë kursimi”, prandaj për këtë arsye, duhet t’i referohemi ligjit nr.9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”.
43. Sipas dispozitave të këtij ligji me termin “bankë” kuptohet personi juridik me seli në territorin e Republikës së Shqipërisë, që ushtron veprimtari bankare dhe veprimtari të tjera, sipas përcaktimeve të ligjit⁴. Po ashtu, me shprehjen: “veprimtari bankare”, kuptohet pranimi i depozitave monetare ose i fondeve të tjera të ripagueshme nga publiku dhe përdorimi i tyre për dhënie kredie e vendosje në emër dhe për llogari të vet, si dhe emetimi i mjeteve të pagesës në formën e parasë elektronike⁵. Në bazë të kuadrit ligjor, sistemi bankar në Republikën e Shqipërisë përbëhet nga Banka e Shqipërisë, statusi i së cilës përcaktohet me ligjin “Për Bankën e Shqipërisë”, si dhe nga bankat dhe degët e bankave të huaja, statusi i të cilave përcaktohet nëpërmjet ligjit “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”⁶. Në këtë kuadër, veprimtaria bankare në Republikën e Shqipërisë ushtrohet nga: banka me seli në territorin e Republikës së Shqipërisë e licencuar nga Banka e Shqipërisë; dega e bankës së huaj e licencuar nga Banka e Shqipërisë⁷. Banka ka të drejtë të hapë degë ose agjenci bankare brenda apo jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, si dhe zyra përfaqësimi jashtë territorit të

⁴ Neni 4 pika 1.

⁵ Neni 4 pika 2.

⁶ Neni 3.

⁷ Neni 5 i ligjit.

Republikës së Shqipërisë. Banka e huaj ka të drejtë të hapë një ose disa degë apo agjenci bankare brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, për të cilat Banka e Shqipërisë lëshon një licencë të vetme. Këto degë, për qëllime të mbikëqyrjes, konsiderohen si një e vetme⁸. Autoriteti i vetëm përgjegjës, për licencimin e bankave dhe të degëve të bankave të huaja për ushtrimin e veprimtarisë bankare dhe veprimtarive të tjera financiare është Banka e Shqipërisë⁹.

44. Në këtë kuadër, Kolegjet vlerësojnë se për qëllime të zbatimit të nenit 136 të Kodit Penal, me termin “bankë” do kuptojmë vetëm ata persona juridikë që plotësojnë kushtet e përcaktuara nga ligji “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”. Në këtë përkufizim nuk përfshihen institucionet e ndryshme të dhënies së kredive, siç janë subjektet financiare jobanka, të cilat janë persona juridikë që licencohen nga Banka e Shqipërisë, për të ushtruar një ose disa nga veprimtaritë financiare të përcaktuara në ligj dhe që u ndalohe të grumbullojnë depozita monetare dhe fonde të tjera të ripagueshme nga publiku.
45. Kurse, në lidhje me nocionin “arka të kursimit” të parashikuar nga Kodi Penal në nenin 136 të sipërcituar, vërehet se nuk ka një përkufizim të tillë në ligjin, të cilit i referohemi për përkufizimin e nocioneve ligjore dhe përkufizimin e vetë fushëzbatimit të dispozitës penale. Kolegjet e Bashkuara, duke patur parasysh faktin se si vepër penale, “Vjedhja e bankës dhe arkave të kursimit”, u parashikua me ligjin nr.7895, datë 27.01.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, do t’i referohen legjislacionit në fuqi në kohën që u miratua ky Kod për të gjetur përcaktimin e nocionit “arkë kursimi”. Kështu, mbi institutin arka të kursimit, më saktë “Institut të Arkave të Kursimit”, bëhej fjalë në ligjin nr.6600, datë 30.06.1982, “Për Institutin e Arkave të Kursimit dhe të Sigurimeve”, ligj ky, i cili është shfuqizuar me ligjin nr.7505, datë 31.07.1991, “Për Bankën e Kursimeve”. Porse, një nocion i tillë “arkë kursimi”, nuk gjendet më në ligjet që vijuan më pas¹⁰. Prandaj, meqenëse sipas legjislacionit në fuqi, nuk ekzistojnë më “arkat e kursimit”, si persona juridikë, atëherë, për qëllim të zbatimit të nenit 136 të Kodit Penal, personi ka përgjegjësi penale, sipas këtij neni, kur vjedhja kryhet ndaj personit juridik “bankë”, sipas përkufizimit të legjislacionit në fuqi për bankat.
46. Për sa më sipër vërehet se, banka është institucioni kryesor për funksionimin e sistemit financiar ku zhvillohet transferimi i kursimeve dhe rishpërndarja e riskut ekonomik, si dhe ku bëhet depozitimi dhe kreditimi i parasë së publikut të gjerë, e për rrjedhojë ekzistojnë edhe interesa publike që ndikojnë vetë ekonominë e vendit në tërësi. Është, pikërisht, për shkak të rëndësisë së objektit të veprimtarisë së bankës dhe besimit publik që ekziston mbi sigurinë dhe besueshmërinë e këtij institucioni, mënyrën e funksionimit të tij, që ligjvënësi ka parashikuar një figurë të mëvetëshme të veprës penale të vjedhjes së bankave, duke parashikuar një dënim nga pesë gjer në pesëmbëdhjetë vjet burgim. Rrethana cilësuese për këtë figurë të veprës penale është, pikërisht, parashikimi i rëndësisë së posaçme të objektit të veprës penale; domethënë, vetë marrëdhënia juridike e pasurisë së këtij subjekti dhe, në të njëjtën, kohë cilësimi i subjektit pasiv të kësaj figure të veprës penale, që është pikërisht “banka”. Prandaj,

⁸ Neni 11 i ligjit.

⁹ Neni 14 i ligjit.

¹⁰ Ky nocion nuk gjendet në ligjet e miratuara pas këtij ligji të shfuqizuar dhe konkretisht nuk e hasim në Dekretin nr.7493, datë 1.12.1990 "Për Bankën Shqiptare të Tregtisë"; në ligjin nr.7505, datë 31.07.1991, "Për Bankën e Kursimeve"; në ligjin nr.7560, datë 28.4.1992 "Për sistemin bankar në Republikën e Shqipërisë"; në ligjin nr.8075, date 22.2.1996 "Për sistemin bankar në Republikën e Shqipërisë" dhe as në ligjin nr.8365, datë 2.7.1998 "Për bankat në Republikën e Shqipërisë".

për konfigurimin e kësaj e veprë penale, rëndësi të veçantë ka objekti i veprës penale dhe titullariteti i marrëdhënies juridike të mbrojtur, që është personi juridik bankë e licencuar sipas legjislacionit në fushën e bankave.

47. Në zbatim të konkluzioneve dhe argumentimeve sa më sipër, lind pyetja se çfarë kuptojmë me rrethana cilësuese dhe kur ato janë pjesë e elementëve të disa veprave penale konkrete, cila vepër penale do të “mbizotërojë” ndaj të veprave penale të tjera, në mënyrë që gjykata zbatojë drejtë ligjin penal, duke e deklaruar fajtor të pandehurin për veprën penale të saktë që ai, konkretisht, rezulton të ketë kryer. Në këtë rast, Kolegjet e Bashkuara do t’i referohen parimeve të përgjithshme juridike të argumentuara më lart për konkurrimin e normave penale, me qëllim identifikimin e një rendi për zbatimin e dispozitave penale që parashikojnë vepra penale të ndryshme në lidhje me faktin penal të vjedhjes, duke u udhëhequr nga parimi i sigurisë ligjore dhe ai i parashikueshmërisë të pasojave ligjore. (Shih rastin *Alimuçaj k. Shqipërisë*, nr.20134/05, datë 07.02.2012, § 150-151, *Baskaya dhe Okçuoglu k. Turqisë*, datë 08.07.1999).
48. Rrethanat cilësuese, ndryshe nga rrethanat rënduese dhe lehtësuese, janë pjesë përbërëse e domosdoshme e veprës penale që e përcaktojnë atë ose shërbejnë për cilësimin ligjor të saj, duke e specifikuar veprën. Pra, janë ato elemente që janë parashikuar nga ligjvënësi në ndërtimin e vetë normës së parashikon veprën penale. Rrethanat cilësuese kanë të bëjnë me të dhënat e sjelljes kriminale, pra me veprimin a mosveprimin, me pasojën, por që nuk rrjedhin nga sjellja kriminale. Disa rrethana cilësuese, kanë të bëjnë me përcaktimin e subjektit të veprës penale; pra, përshkruajnë ose subjektin aktiv (autorin) ose atë pasiv të veprës penale. Në të drejtën penale, për disa vepra të caktuara penale, disa rrethana mund të përcaktojnë një subjekt të caktuar që mund të kryejë veprën penale; pra, një subjekt të posaçëm që mban disa cilësi të veçanta. Në këtë rast, kemi të bëjmë me vepra penale të veçanta, domethënë vepra penale që kryhen nga subjekte specifike (*delicta propria*), ndërsa për disa vepra të tjera penale, nuk ka ndonjë përcaktim të cilësisë së subjektit që kryen veprën penale dhe parashikohet ose kuptohet se “kushdo” mund të kryejë një vepër penale të caktuar. Në këtë rast, kemi të bëjmë me vepra penale të përgjithshme (*delicta impropria*), domethënë, vepra penale që kryhen nga subjekte të çfarëdoshme, ku cilësimi i subjektit aktiv nuk ka të bëjë me cilësimin e veprës penale.
49. Sa i përket çështjes së konkurrimit të rrethanave cilësuese, në mënyrë që të verifikohet përthithja e normës që parashikon rrethanën cilësuese të përgjithshme, në raport atë që parashikon një rrethanë cilësuese të veçantë, është e nevojshme që kjo e fundit, të përmbajë të gjitha elementet e veprës penale të parashikuar nga norma e përgjithshme, përveç elementëve të tjera specifike. Pra, në lidhje me aplikimin e rrethanave cilësuese apo jo, në rastin e kualifikimit të një veprimtarie kriminale, do të aplikohet fillimisht, parimi «*lex specialis derogat legi generali*», dhe më pas parimet e tjera të përpunuara nga doktrina.
50. Duke iu kthyer analizës së veprave penale të parashikuara nga nenet 135 (vjedhje duke shpërdoruar detyrën) dhe 136 (vjedhje e bankave dhe arkave të kursimit) të Kodit Penal, Kolegjet vërejnë se qëllimi i rrethanës cilësuese të parashikuar në nenin 136 të Kodit Penal është mbrojtja e pasurisë së bankës në momentin e ndodhjes së faktit të vjedhjes, për shkak të rëndësisë së posaçme të pasurisë së bankës, që kryesisht konsiston në paratë e mbledhura nga publiku dhe për të cilat, garantohet një

mbrojtje dhe një besueshmëri e lartë e tyre, ku edhe siguria e ruajtjes duhet të jetë maksimale. Vjedhja në këto kushte, është një sjellje që shkakton një pasojë, e cila tregon një rrezikshmëri më të madhe e të veçantë të personit që kryen veprën, duke vendosur kështu norma theksin në objektin material, që është pasuria e bankës dhe jo vetëm për shkak të vendit ku ndodh vepra. Ndërsa, në rastin e veprës penale të parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal, qëllimi i parashikimit ligjor është mbrojtja e pasurisë nga personi që ka për detyrë ta ruajë dhe ta administrojë atë; pra, norma parashikon një subjekt të posaçëm, si element të figurës së veprës penale dhe jo objektin e saj, që mund të konsistojë në çfarëdo lloj marrëdhënie pasurore, përveç asaj të bankave.

51. Në veprën penale të vjedhjes së bankës, duke patur parasysh qëllimin e dispozitës penale, për shkak të rëndësisë së posaçme të marrëdhënies juridike dhe institucionit, të cilit i referohet rrethana cilësuese, që është “banka, rrethana cilësuese për qëllim të zbatimit të normës, duhet kuptuar në një mënyrë më të gjerë se ai që lë të kuptohet termi “bankë”. Kjo për faktin se rëndësia e posaçme e marrëdhënies, qëllimi (*ratio*) i parashikuar nga norma, konsiston në vlerësimin e ekzistencës së një risku të shtuar, që vendos në rrezik më të madh vetëm pasurinë e bankës. Kjo edhe për shkak të një komplikimi dhe rëndimi të mundshëm të situatës që do të vinte, si rezultat i zbulimit eventual të personit që kryen vjedhjen, nga prania e rojeve të armatosura në bankë, dhe nga një zhvillim i pritur i shtimit të egërsisë së veprimeve të personit (subjekt aktiv të vjedhjes) që futet në një ambient të tillë dhe që mund të sjellë si pasojë edhe përballjen direkte dhe të rrezikshme të këtij personi me të gjithë personat që ndodhen në bankë. Në këtë aspekt, çështja përqendrohet në individualizimin e kriterëve mbi bazën e të cilave mund të konkludohet për zbatueshmërinë e dispozitës në fjalë, nëse një vend duhet të hyjë në fushëzbatimin e nenit 136 të Kodit Penal. Kriteret që mund të ndiqen janë dy llojesh: kriteri material ose hapësinor, sipas të cilit kërkohet përkatësia e mjedisit në raport me bankën, kundrejt ambienteve të tjera që e rrethojnë atë. Kriteri kualitativ ose funksional, sipas të cilit kërkohet përkatësia e mjedisit në raport me bankën të jetë e destinuar për zhvillimin e aktivitetit të bankës me të gjitha mjediset e lidhura me të. Sipas kriterit të dytë, në mjediset e bankës përfshihen edhe godinat ku banka ushtron aktivitetin e saj, përfshirë këtu zyrat, magazinat dhe ambientet e tjera shërbyese, por edhe mjetet e tjera në dispozicion të saj, siç janë edhe automjetet me të cilat banka operon. Ky kriter ndiqet për faktin se, edhe këto ambiente janë mjedise të bankës që përmbajnë dhe përbëjnë pasuri të saj, të cilat janë në pronësi/përdorim po të bankës, ku person pasiv i veprës penale do të ishte po banka. Një kuptim ndryshe i këtyre ambienteve, duke dalluar për veprat penale që do të ndodhnin brenda bankës, për të cilat do të gjente zbatim neni 136 i Kodit Penal, në ndryshim nga ato siç janë: magazinat dhe ambientet e tjera shërbyese, automjetet me të cilat banka operon, për të cilat nuk do të zbatohet e njëjta normë; do të krijonte një dallim të papërligjur, duke trajtuar ndryshe personat që kryejnë një vepër penale kundër pasurisë së bankave, për shkak të vendndodhjes së pasurisë së bankës në mjedisin kryesor, apo mjediset e tjera që nuk janë pjese apo afër mjedisit kryesor me selinë e bankës.

52. Në referim të nenit 135 të Kodit Penal që parashikon veprën “vjedhje duke shpërdoruar detyrën”, me nocionin “ruajtje të pasurisë”¹¹ do të kuptojmë mbikëqyrjen dhe mbrojtjen e pasurisë, me qëllim që të mos e sulmojnë, dëmtojnë apo vjedhin atë.

¹¹ Fjalori shqip-shqip.

Kurse, personi që ruan pasurinë, është ai i cili është ngarkuar për ta mbajtur apo për t'u kujdesur për atë pasuri. Ndërsa me nocionin "administrim" të pasurisë do të kuptojmë kujdesin e treguar për pasurinë, që ajo të përdoret mirë sipas rregullave ose sipas nevojave për ruajtjen e asaj pasurie, në bazë të drejtimit dhe organizimit të punës në një fushë të caktuar, në bazë të rregullave teknike dhe ligjeve përkatëse të shtetit.

53. Në lidhje me veprën e vjedhjes së bankës nga ana e punonjësit të bankës, nëse do t'i cilësonim veprimet kriminale të punonjësit të bankës, sipas nenit 135 të Kodit Penal, duke i dhënë përparësi subjektit të posaçëm, kjo normë nuk do përmbante të gjitha elementët e veprës penale të parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal. Për faktin se kjo normë nuk ka si objektin material pasurinë e bankës, por një objekt të përgjithshëm, që konsiston në çdo pasuri që është nën ruajtjen dhe administrimin e subjektit aktiv të posaçëm, përveç pasurisë së bankës për të cilën ligjvënësi ka parashikuar enkas një veprë penale të posaçme.
54. Në zbatim të parimeve të specialitetit dhe atij të subsidiaritetit, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, neni 135 i Kodit Penal, në krahasim me nenin 136 të Kodit Penal, vënë theksin në objekte të ndryshme. Në rastin e nenit 135 të Kodit Penal, për veprën penale të vjedhjes duke shpërdoruar detyrën, evidentohet jo shumë objekti i veprës penale, domethënë, lloji i pasurisë së mbrojtur dhe vendi ku kryhet vepra penale, por subjekti i posaçëm. Subjekti posaçëm në rastin e nenit 135 të Kodit Penal, për shkak të funksionit që mban, ka të bëjë me pasuri, të cilën e ka ligjërisht në disponim atë duke e përvetësuar atë. Këtu mbrojtja e poseduesit legjitimin për pasurinë rezulton e zvogëluar, pasi ai në mirëbesim mbahet nga subjekti i posaçëm, i cili duke përfutur nga rasti vendos ta vjedhë atë. Ndërsa, në rastin e nenit 136 të Kodit Penal, për veprën penale të vjedhjes së bankave, qëllimi i normës, nuk është evidentimi i subjektit aktiv që punon në bankë (pasi është veprë që mund të kryhet nga subjekte jo të veçanta), por objekti i veçantë. Pra, "pasuria" e bankës dhe që ligjërisht ka të drejtë ta disponojë banka në mënyrë ligjshme si person juridik sipas organeve përkatëse emër dhe për llogari të saj, dhe jo punonjësit e saj në mënyrë të paligjshme. Duke vënë theksin në rëndësinë e posaçme të objektit të veprës penale, në bazë të parimit të specialitetit, vërehet se specialiteti i objektit të veprës penale të vjedhjes së bankave, është më i posaçëm, sesa specialiteti i subjektit pasiv të veprës penale të vjedhjes duke shpërdoruar detyrën. Në rastin e nenit 135 të Kodit Penal, personi i posaçëm vjedh një pasuri që e ka në disponim atë, por jo atë bankare. Kësisoj, në bazë të parimit të subsidiaritetit, përparësi duhet të gjejë neni 136 i Kodit Penal, pavarësisht cilësisë së personit punonjës ose jo, që ka vjedhur pasurinë e bankës.
55. Një tjetër argument në favor të këtij përfundimi, do të ishte edhe interpretimi i normave sipas qëllimit të ligjvënësit. Nisur nga një kriter i tillë interpretimi, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se neni 135 i Kodit Penal që parashikon veprën penale të vjedhjes duke shpërdoruar detyrën, përcakton një sanksion më të ulët dënimi sesa neni 136 i Kodit Penal që parashikon sanksionin për veprën penale të vjedhjes së bankave. Në këto kushte, ligjvënësi ka dashur t'i sigurojë një mbrojtje të veçantë pasurisë së bankës, si një institucion që ushtron veprimtarinë e pranimit të depozitave monetare ose të fondeve të tjera të ripagueshme nga publiku, duke i përdoruar ato për dhënie kredie dhe vendosur në emër dhe për llogari të saj. I njëjti arsyetim mund të bëhet edhe për Bankën e Shqipërisë, së cilës i është dhënë e drejta e nxjerrjes dhe e vënies në qarkullim të monedhës shqiptare, e drejta e zbatimit të pavarur të politikës

monetare dhe e mbajtjes, administrimit të rezervave valutore të Republikës së Shqipërisë. Nuk ka qenë qëllimi i ligjvënësist që vepra penale e vjedhjes së pasurisë së bankës nga personi që ka për detyrë që ta ruajë dhe administrojë këtë pasuri, të dënohej më pak sesa personi i jashtëm, i cili vjedh pasurinë e bankës, duke mos qenë punonjës i saj. Kështu, vepra penale e parashikuar nga neni 135 i Kodit Penal përcakton një dënim me burgim gjer në 10 vjet, ndërsa ajo e parashikuar nga neni 136/1 i Kodit Penal, përcakton një dënim me burgim nga 5 deri në 15 vjet burgim, dhe ajo sipas paragrafit të dytë nga 10 deri në 20 vjet burgim.

56. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, theksojnë se rrezikshmëria shoqërore e veprës penale të kryer nga punonjësi, i cili ka për detyrë ta ruajë dhe administrojë pasurinë është më e madhe sesa e asaj të kryer nga një person që nuk është punonjës i saj, pasi atij të parit, i është besuar një detyrë e rëndësishme në institucionin bankë dhe për këtë arsye, për personin që vjedh pasurinë e bankave, qoftë gjatë apo për shkak të ushtrimit të funksionit, do të gjejë zbatim vepra penale e vjedhjes së bankës parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal, duke u përthithur rrezikshmëria e nenit 135 nga neni 136 i Kodit Penal.
57. Prandaj, lidhur me pyetjen e parë të shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara, arrijnë në përfundimin unifikues se: **personi, i cili vjedh pasurinë e bankave, gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave për administrimin apo ruajtjen e kësaj pasurie, do të përgjigjet për veprën penale të “Vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit”, parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal.**

III – 2. Në lidhje me nënpyetjen e parë të shtruar për unifikim

1.a. Personi punonjës i bankës që kryen një detyrë në administrimin apo ruajtjen e kësaj banke, i cili vjedh pasurinë e bankave apo të arkave të kursimit, duke përdorur, dhunë, mbajtur armë a municion, apo shkakton vdekjen e një personi, për cilën nga veprat do të përgjigjet?

58. Kolegjet e Bashkuara në bazë të përfundimeve të arritura më sipër, vërejnë se në rastin e shoqërimit gjatë vjedhjes së bankës me rrethanën e përdorimit të dhunës, mbajtjes së armës a municionit, apo të asaj me pasojën e vdekjen së personit, nuk kemi të bëjmë me një “konkurrim në dukje të normave penale” midis veprave të përbëra, por me një konkurrim efektiv veprash penale, për ato pjesë/fakte të rrethanave që cenohet një lloj tjetër marrëdhënieje juridike, siç është shëndeti, liria personale, rendi dhe siguria (në rast përdorimi të armës), e drejta e jetës, etj. Në këto kushte, duke qenë veprat penale të vjedhjes në rrethana të cilësuar, vepra penale të përbëra dhe që mbrojnë dy objekte, domethënë dy lloj marrëdhëniesh juridike, për shkak të rëndësisë së objektit të veprës penale të vjedhjes së bankave, kur vjedhja ndodh në bankë, vetëm për pjesën që i përket “pasurisë së bankës” do të gjejë zbatim neni 136 i Kodit Penal. Ndërsa në rast se gjatë kryerjes së kësaj vepre rezulton se janë cenuar edhe lloje të tjera marrëdhëniesh juridike që mbrohen shprehimisht nga norma të tjera penale, për këtë pjesë nuk do të zbatohet *lex specialis*, por do të zbatohen në mënyrë kumulative veprat penale sipas normave penale që parashikojnë veprat penale përkatëse përbërëse sipas rrethanave cilësuese, siç janë: vepra e plagosjes a dëmtimeve si rezultat i përdorimit të dhunës, krahas asaj të vjedhjes së bankës, dhe

nëse plagosja është bërë me armë, konkurrimi, krahas vjedhjes së bankës edhe i veprës penale të plagosjes me atë të mbajtjes së armës pa leje.

59. Kolegjet vlerësojnë se në rastin kur gjatë vjedhjes së bankës përdoret “dhunë”, apo mbahet “armë” a “municione”, apo ndodh “vdekja e një personi” tjetër, nuk mund të gjejnë zbatim asnjë nga parimet për konkurrimin e normave, përkatësisht, parimi i specialitetit, ai i subsidiaritetit, si dhe parimi i përthithjes së rrethanave të posaçme. Kjo për faktin se kemi të bëjmë me marrëdhënie juridike me objekte të ndryshme, duke u zbatuar në këtë rast, konkurrimi i veprave penale përbërëse në masën që mbrojnë objektin e ndryshëm nga ai i pasurisë së bankës, për shkak të cenimit të më shumë sesa të një marrëdhënieje juridike, veç asaj të pasurisë së bankës. Çka do të thotë se, vepra penale e vjedhjes së bankave, konkurren me veprën penale të plagosjes, a dëmtimeve të tjera, pasi mbrohet edhe shëndeti i personit, por nuk konkurren me veprën penale të vjedhjes me dhunë të parashikuar nga neni 139 i Kodit Penal. Po ashtu, vepra penale e vjedhjes së bankave konkurren me veprën penale të mbajtjes pa leje të armëve apo municionit, por jo me veprën penale të vjedhjes me armë që parashikohet nga neni 140 i Kodit Penal. Edhe në rastin e ndodhjes së pasojës së vdekjes së një personi, gjatë ekzekutimit të veprës së vjedhjes së bankave, këto vepra do të konkurrojnë së bashku, duke u zbatuar përkatësisht, konkurrimi material i veprave penale, për shkak të cenimit të më shumë se një marrëdhënieje juridike të mbrojtur posaçërisht. Në rastin konkret, konkurrimi i veprës penale të vjedhjes së bankave me atë të vrasjes, por jo me veprën të vjedhjes me pasojë vdekjen të parashikuar nga neni 141 i Kodit Penal. Në këtë rast, nëse vrasja ka ndodhur me armë zjarri, kjo vepër konkurren edhe me atë të mbajtjes pa leje të armëve të zjarrit. Për ilustrim, nëse një person punonjës i bankës planifikon për të vjedhur pasurinë e bankës (paratë që janë në kasafortën e saj) dhe gjatë ekzekutimit të vjedhjes dëmtohen mjediset e bankës, përdoret arma për të shtënë në dorë pasurinë dhe vritet një person në bankë, për këtë rast, do të kemi konkurrimin efektiv të veprave penale të vjedhjes së bankës, me atë të dëmtimit të pasurisë me dashje, me atë të veprës penale të vrasjes me dashje të atypëratyshme, si dhe me veprën penale të mbajtjes pa leje të armës. Pra, në këtë rast do të gjejë zbatim instituti i bashkimit të dënimeve parashikuar nga neni 55 i Kodit Penal, dhe jo neni 141 i Kodit Penal.

60. Në lidhje me nënpyetjen e parë të shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara, arrijnë në përfundimin unifikues se: **personi punonjës i bankës, i cili vjedh pasurinë e bankave ose të arkave të kursimit duke përdorur, dhunë, mbajtur armë a municion, apo ka shkaktuar vdekjen e një personi, etj., ai do përgjigjet për veprat penale, sipas nenit 136 të Kodit Penal së bashku me veprën penale tjetër përbërëse që mbron marrëdhënien juridike të ndryshme nga pasuria efektivisht të cenuar sipas rrethanave, dhe jo për veprën penale përkatësisht, sipas nenit 135, apo nenit 139, apo nenit 140, apo nenit 141 të Kodit Penal.**

III – 3. Në lidhje me nënpyetjen e dytë të shtruar për unifikim

1.b. Personi, i cili ushtron dhunë për vjedhjen e pasurisë bankare apo të arkave të kursimit apo nën kërcënimin dhe përdorimin e armëve, apo duke sjellë si pasojë të rëndë vdekjen e personave të tjerë, kryer në bashkëpunim me personin gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave në administrimin apo ruajtjen e pasurisë së bankave, për cilat vepra do përgjigjet, sipas nenit 135 dhe 25, apo nenit 136/2, apo nenit 139 dhe 25, apo nenit 140 dhe 25, apo nenit 141 dhe 25 të Kodit Penal?

61. Kolegjet e Bashkuara vërejnë se një nga parimet themelore të së drejtës penale është edhe ai i autonomisë së përgjegjësisë, i quajtur ndryshe edhe parimi i përgjegjësisë personale të personit që kryen veprën penale. Parimi i autonomisë së përgjegjësisë shfaqet edhe në bashkëpunimin e dy ose më shumë personave në kryerjen e veprës penale në formën e dhënies të secilit prej tyre të një kontributi material ose moral për kryerjen e veprës penale. Dallimi mes aplikimit të parimit të autonomisë së përgjegjësisë në veprat penale me një autor të vetëm, nga ato të kryera në bashkëpunim, qëndron në faktin se, në rastin e parë, autori duhet të ketë kryer edhe materialisht veprën penale, ndërsa në rastin e bashkëpunimit, mjafton edhe që ai të ketë lehtësuar kryerjen e veprës penale nga persona të tjerë (Vendimi Unifikues nr.4, datë 15.04.2011), duke sjellë një kontribut relevant për kryerjen e veprës penale në mënyrë kolektive nga një pluralitet personash.
62. Sa i përket institutit të bashkëpunimit në veprën penale, sipas doktrinës shqiptare, bazën e përgjegjësisë penale në bashkëpunim, në kuptimin material dhe juridiko-formal, ashtu sikurse edhe për kryerjen e veprës penale nga një person i vetëm, në çdo rrethanë e përbën prania e veprës penale dhe e figurës së saj juridike me veprimin ose mosveprimin e pjesëmarrësit. E drejta penale nuk devijon nga ky parim themelor dhe i përgjithshëm i përgjegjësisë penale as në kushtet kur vepra kryhet në bashkëpunim.
63. Në lidhje me konfigurimin e veprës penale të bashkëpunimit (eventual) të personave në një veprë penale, janë të nevojshëm: 1) pluraliteti i subjekteve aktivë, 2) realizimi i një veprë penale të parashikuar si të atillë nga ligji material penal, 3) kontributi objektivisht relevant i bashkëpunëtorit (përkatësisht i ndarë sipas roleve vertikale: organizatorë, ekzekutorë, shtytës, ndihmës, apo të ndarë horizontalisht sipas punëve në veprën e përbashkët (Vendimi Unifikues nr.1, datë 12.03.2002), dhe 4) elementi subjektiv.
64. Nga pikëpamja e anës objektive kërkohet që vepra penale të jetë kryer nga jo më pak se dy persona, pra të provohet që në kryerjen e saj të kenë marrë pjesë më shumë se një person, pavarësisht rolit dhe veprimeve të kryera nga secili prej tyre, të cilat çmohen dhe përcaktohen nga gjykatat e faktit referuar rrethanave të faktit, në përputhje me parashikimet e nenit 26 të Kodit Penal.
65. Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se ana subjektive përbën një nga komponentët strukturore të institutit të bashkëpunimit, i cili kërkon si element të domosdoshëm ekzistencën e një marrëveshjeje në kryerjen e veprës penale (*pactum sceleris*). Në përcaktimin e kushteve të marrëveshjes për kryerjen e veprës penale në bashkëpunim, ana subjektive në kryerjen e veprës penale në bashkëpunim konsiston në dy elemente: - ndërgjegjja dhe vullneti i personit për të kryer veprën penale dhe - vullneti për të bashkëpunuar me persona të tjerë për kryerjen e saj. (Vendimi Unifikues nr.4, datë 15.04.2011). Që një veprë penale të konsiderohet e kryer në bashkëpunim, nuk kërkohet prania e një marrëveshjeje të shprehur, por mjafton edhe rënia dakord me anë të veprimeve konkludente në faza të ndryshme të konceptimit, përgatitjes, organizimit dhe ekzekutimit të veprës penale, me kushtin që secili prej bashkëpunëtorëve të jetë i ndërgjegjshëm për veprimet e të tjerëve, duke ndikuar/lehtësuar ato në kryerjen e një fakti penal të përbashkët.
66. Pavarësisht nga kontributi dhe roli që luajnë në kryerjen e veprës penale, të gjithë bashkëpunëtorët do të përgjigjen për veprat penale që varen nga veprimtaria kriminale e rënë dakord nga ana e tyre sipas planit apo objektivit kriminal të synuar bashkërisht

prej tyre. Bashkëpunëtori duhet të jetë i ndërgjegjshëm se veprimet e tij bëhen në kuadrin e marrëveshjes me bashkëpunëtorët e tjerë dhe janë pjesë e së tërës, pra pjesë e veprimitarisë së përbashkët dhe se kanë lidhje të drejtpërdrejtë shkakësore me pasojën e dëshiruar prej tij dhe prej të gjithë të tjerëve. Shkalla e përgjegjësisë së bashkëpunëtorëve ndryshon në varësi kontributit të dhënë në kryerjen e veprimeve apo mosveprimeve të tyre konkrete, për të cilat ata përgjigjen personalisht. Kjo pasi, si në rastin kur vepra penale kryhet nga një person i vetëm, ashtu edhe në rastin e bashkëpunimit, në të drejtën penale gjen zbatim *parimi i përgjegjësisë personale*, sipas të cilit për secilin prej bashkëpunëtorëve duhet të verifikohen më vete ekzistenca e elementeve objektive dhe subjektive të figurës së sipas shkallës së pjesëmarrjes së tyre në realizimin e veprës penale të përbashkët në caktimin e dënimit sipas nenit 27 të K.Penal.

67. Sa i takon objektit të bashkëpunimit, kur vepra penale kryhet në bashkëpunim, si rregull, bashkëpunëtorët duhet të përgjigjen për veprën penale të parashikuar nga e njëjta dispozitë e pjesës së posaçme të Kodit Penal. Por, bashkëpunëtorët në kryerjen e veprës penale përgjigjen vetëm brenda kufijve të marrëveshjes së tyre, ata përgjigjen vetëm për veprimet e veta që kanë kontribuar, në çdo formë qoftë ajo, në arritjen e objektivit kriminal, si dhe për ato veprime ose mosveprime të kryera nga bashkëpunëtorët e tjerë që burojnë nga marrëveshja dhe që janë brenda masës së nevojshme për zbatimin e vendimit apo të synimeve të përfshira në planin e tyre të përbashkët kriminal. Ata nuk përgjigjen për veprime të ekzekutorit gjatë kryerjes së veprës penale, që dalin tej marrëveshjes, jashtë planit të përgjithshëm të bashkëpunimit, të cilat cenojnë marrëdhënie juridiko-penale të tjera, duke shkaktuar pasoja kriminale të padëshiruara prej tyre. Në të drejtën penale këto tejkalime apo teprime quhen eksesi i ekzekutorit. Për to, përgjigjet vetëm ekzekutori apo bashkëekzekutorët që i kanë kryer.

68. Në bazë të vendimin Unifikues nr.1, datë 12.03.2002, të Kolegjeve të Bashkuara, është përcaktuar se, “kur vepra penale kryhet në bashkëpunim, si rregull, bashkëpunëtorët duhet të përgjigjen për veprën penale të parashikuar nga e njëjta dispozitë e Pjesës së Posaçme të Kodit Penal. Por, kjo ka të bëjë me përgjegjësinë penale të bashkëpunëtorëve në kryerjen e veprës penale, në rastet kur ndodhemi para ndarjes klasike të roleve, në organizatorë, shtytës dhe ndihmës dhe jo edhe kur shtrohet problemi i përgjegjësisë penale të bashkëekzekutorëve të një vepre penale, ku ndodhemi përpara ndarjes së punëve midis pjesëmarrësve në një veprimtari të caktuar kriminale, sikurse në rastin në gjykim dhe jo përpara ndarjes së roleve. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke u nisur nga parimet e përgjithshme të doktrinës të së drejtës penale sipas të cilave, kur ndodhemi para figurave specifike të veprës penale (*delictum proprium*) në të cilat bashkëekzekutimi është i mundur vetëm midis personave që janë mbajtës të disa cilësive të veçanta, për të qenë subjekte të disa veprave penale, (subjekte të posaçme), vepra penale e kryer prej tyre do të cilësohet sipas dispozitës së Pjesës së Posaçme të Kodit Penal, subjekt i të cilës mund të jenë vetëm personat që janë mbajtës të këtyre cilësive të veçanta. E tillë është edhe figura e krimit të kontrabandës nga punonjës të doganave parashikuar nga neni 175 i K.Penal”.

69. Sa i takon bashkëpunimit të në të njëjtën vepër penale midis subjekteve bashkëpunëtorë që janë mbajtës të disa cilësive të veçanta, të veprës penale, (subjekte të posaçme) dhe subjekteve bashkëpunëtorë që nuk janë mbajtës të disa cilësive të veçanta, të veprës penale, por subjekte të çfarëdoshëm, domethënë në rastin e bashkëpunimit të subjektit me cilësi të veçantë të veprës penale dhe subjektit të

jashtëm në raport me veprën penale që nuk i ka këto cilësi, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se me vendimin Unifikues nr.1, datë 12.03.2002, në lidhje me bashkëpunimin e subjekteve të veçanta (*intraneus*) në veprën penale të kontrabandës nga punonjësit e kontrabandës me subjekte të tjera (*extraneus*) që nuk e kanë këtë cilësi, kanë përcaktuar se, vepra penale e kryer prej tyre do të cilësohet sipas dispozitës përkatëse të nenit 175 të Kodit Penal, “kontrabandë nga punonjës të doganave”. Ky konkluzion i përket vetëm zbatimit të nenit 175 të Kodit Penal, që parashikon veprën e kontrabandës nga punonjës të doganave.

70. Në lidhje me çështjen e konkurrimit të subjekteve aktivë të përgjithshëm në një vepër penale të veçantë për të cilën, për autorin kërkohet pasja e një cilësie të posaçme, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se në rastin e figurës së veprës penale të parashikuar nga neni 175 i Kodit Penal, bashkëpunimi i një subjekti të veçantë (*intraneus*) me një subjekt tjetër të përgjithshëm (*extraneus*) përbën një rast të veçantë, që është parashikuar shprehimisht dhe posaçërisht nga neni 175 i Kodit Penal, i cili disponon se “*Kryerja e kontrabandës nga punonjës të doganave ose punonjës që kanë lidhje me veprimtarinë doganore, qoftë edhe në bashkëpunim me persona të tjerë, dënohet me burgim nga tre gjer në dhjetë vjet*”.
71. Ndërsa në lidhje me veprat e tjera penale, për të cilat nuk është parashikuar në mënyrë posaçërisht të shprehur nga norma penale inkriminuese, Kolegjet e Bashkuara vërejnë se, kur vepra penale kryhet në bashkëpunim në formën bashkëekzekutimit, si rregull, të gjithë bashkëpunëtorët do të përgjigjen për të “njëjtën vepër penale” të parashikuar nga e njëjta dispozitë e Pjesës së Posaçme të Kodit Penal. Në rastin e personave të tjerë të përgjithshëm (*extraneus*) që nuk mbajnë cilësitë e veçanta apo nuk kanë pozitën subjektive të personit të cilësuar në veprën penale dhe që bashkëpunojnë me subjektin e cilësuar, të gjithë bashkëpunëtorët, qofshin ata të cilësuar apo të përgjithshëm, do të përgjigjen për të njëjtën vepër penale, **vetëm kur personat e përgjithshëm bashkëpunëtorë që nuk janë të cilësuar (*extraneus*) janë të vetëdijshëm, duke pasur dijeninë në lidhje me cilësinë apo pozitën subjektive të personave të cilësuar dhe kjo cilësi e tyre ka lehtësuar bashkëpunimin për kryerjen e veprës penale të përbashkët**. Pra, nëse personat e tjerë nga ata që janë të cilësuar, kanë anën subjektive lidhur me cilësinë e veçantë të personit të veprës penale, qoftë në formën e pakujdesisë, ku personi duhej dhe mund ta kishte parashikuar rrethanën e cilësisë së veçantë të personit të veçantë, qoftë në formën e dashjes, të dy këto kategori bashkëpunëtorësh do të përgjigjen për të njëjtën vepër penale. **Në mënyrë që bashkëpunëtorët e tjerë të përgjigjen për veprën penale të kryer nga bashkëpunëtorë me cilësi të veçanta (*intraneus*), ata duhet të kenë dijeni rreth bashkëpunimit (kontributit bashkëpunues) dhe pranisë së një subjekti të veçantë, domethënë të cilësuar që ka kontribuar në kryerjen e veprës penale që është rënë dakord edhe me të tjerët**. Nëse mungon elementi subjektiv rreth dijenisë së rolit dhe subjektivit të posaçëm, nga të gjithë bashkëpunëtorët e tjerë, atëherë për këtë cilësi, kur konsiderohet jashtë marrëveshjes së të gjithë bashkëpunëtorëve do të përgjigjet vetëm personi që ka apo në rast bashkëekzekutimi vetëm ata persona që e kanë bashkëekzekutuar, duke u konsideruar kjo cilësi si ekseks i ekzekutorit, dhe mos iu atribuuar bashkëpunëtorëve të tjerë. Në arritjen e këtij përfundimi, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë mbajnë parasysh parimin themelor të së drejtës penale të përgjegjësisë personale të personit që kryen veprën penale.

72. Duke u kthyer çështjes objekt shqyrtimi, Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se, në bazë të konkluzioneve të mësipërme u arrit në përfundimin se personi, i cili vjedh pasurinë e bankave, gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave për administrimin apo ruajtjen e kësaj pasurie, përgjigjet për veprën penale të “Vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit”, parashikuar nga neni 136 i Kodit Penal. Kjo vepër penale është e përgjithshme, pra nuk kërkohet ndonjë cilësi e veçantë e subjektit aktiv për kryerjen e veprës penale kur kemi të bëjmë me bashkëpunim personash. Nëse gjatë kryerjes së kësaj vepre penale nga personi i jashtëm, i cili ka përdorur, dhunë, ose mbajtur armë a municion, apo ka shkakuar vdekjen e një të treti, në bashkëpunim me personin punonjës të bankës (*intraneus*), ata do përgjigjen sipas objektit të marrëveshjes për veprat penale, në bazë të nenit 136/2 të Kodit Penal së bashku me veprën penale tjetër përbërëse, e cila mbron marrëdhënien tjetër që rezulton të jetë cenuar efektivisht në kufirin e bashkëpunimit. Pra, jo për veprën penale përkatësisht, sipas nenit 135-25, 139-25, 140-25, apo 141-25 të Kodit Penal. Nëse gjatë gjykimit provohet vetëm eksesi i ekzekutorit në kryerjen e veprës penale tjetër sipas rrethanës cilësuese, përgjegjësi do të mbajë vetëm ekzekutori për atë vepër, ndërsa personi tjetër bashkëpunëtor do të përgjigjet për veprën për të cilën ishte lidhur edhe marrëveshja dhe rënë dakord mes bashkëpunëtorëve.
73. Si përfundim, në lidhje me nënpyetjen e dytë të shtruar për unifikim, Kolegjet e Bashkuara, arrijnë në përfundimin unifikues se: **personi, i cili ushtron dhunë për vjedhjen e pasurisë bankare apo të arkave të kursimit, apo nën kërcënimin dhe përdorimin e armëve, apo duke sjellë si pasojë të rëndë vdekjen e personave të tjerë, etj., kryer në bashkëpunim me personin gjatë ose për shkak të kryerjes së detyrave në administrimin apo ruajtjen e pasurisë së bankave, do të përgjigjen përkatësisht, sipas veprave të parashikuara nga neni 136/2 i Kodit Penal, së bashku me veprën penale tjetër përbërëse sipas rrethanës që mbron marrëdhënien e ndryshme efektivisht të cenuar, sipas rregullave për bashkëpunimin, dhe jo për veprën penale përkatësisht, sipas nenit 135 dhe 25, nenit 139 dhe 25, apo nenit 140 dhe 25, nenit 141 dhe 25 të Kodit Penal.**

IV. Lidhur me zgjidhjen e çështjes

74. Në përfundim, duke iu kthyer rekursit objekt shqyrtimi, Kolegjet e Bashkuara pasi shqyrtuan rrethanat dhe faktet sikundër janë pranuar dhe nga vetë gjykata e apelit, në vështrim të parimeve kushtetuese dhe atyre të procedurës penale, vlerësojnë se veprimi kriminal i kryer nga ana e të gjykuarit Gjergj Xhaho, bazuar në konkluzionet e mësipërme të arritura për unifikimin e praktikës gjyqësore, duhet të cilësohet si “vjedhje e bankave dhe e arkave të kursimit” sipas nenit 136/2 të Kodit Penal. Për arsye se qëllimi i normës që parashikon këtë vepër penale, nuk është evidentimi i subjektit aktiv që punon në bankë, pasi është vepër penale që mund të kryhet nga subjekte jo të veçantë. Në fakti qëllimi i nenit 136/2 të Kodit Penal, është mbrojtja e objektit të veçantë, pra e “pasurisë” së bankës dhe që ligjërisht ka të drejtë ta disponojë “banka” në mënyrë ligjshme si person juridik, dhe jo punonjësit e saj në mënyrë të paligjshme, që kurrsesi nuk mund të përfaqësojnë vullnetin e bankës. Në rastin konkret, nisur nga pasoja e rëndë e shkakuar nga ana e të gjykuarit Xhaho, ku dëmi i shkakuar ndaj pasurisë së personit të dëmtuar nga vepra penale, domethënë bankës, kalon vlerën mbi 2.000.000 lekë (Vendim Unifikues nr.5/2003, datë 11.11.2003), duhet të zbatohet paragrafi i dytë i nenit 136/2 të Kodit Penal, duke u ndryshuar vendimi i gjykatës së apelit për këtë pjesë.

75. Megjithatë, Kolegjet çmojnë se, në lidhje me akuzën e falsifikimit të dokumenteve të ngritur ndaj të gjykuarit Xhaho, duke qenë se kjo veprë është kryer me qëllim shtënien në dorë të pasurisë së bankës, si edhe mbështetur në faktin se, nga njëra anë, vepra penale e falsifikimit të dokumenteve është e klasifikuar në kreun e tretë të Kodit Penal dhe ka për qëllim mbrojtjen e besueshmërisë së dokumenteve të bankës, dhe nga ana tjetër, vetë qëllimi i normës është mbrojtja e posaçme e marrëdhënies së pasurisë së bankës për shkak të besueshmërisë dhe sigurisë që ekziston në këtë institucion, në rastin konkret, figura e veprës penale të falsifikimit të nënshkrimeve për shtënien në dorë të pasurisë së bankës, sipas parimeve për konkurrimin e normave penale, përthithet dhe nuk konkurron me veprën penale të vjedhjes së bankave sipas nenit 136/2 të Kodit Penal. Kjo për shkak se nga ana objektive kemi të bëjmë me të njëjtin fakt dhe kundërligjshmëria e normës penale që parashikon veprën penale të vjedhjes së bankave me pasoja të rënda, përfshin edhe faktin e kundërligjshëm të falsifikimit kur ai është kryer si mjet për shtënien në dorë të pasurisë që synohet për vjedhje. Në këto kushte, arrihet në përfundimin se akuza për veprën penale të falsifikimit të dokumenteve duhet të pushohet për shkak se përthithet në këtë rast, nga vepra penale e vjedhjes së bankave sipas nenit 136/2 të Kodit Penal. Lidhur me pjesët e tjera, për fillimin e datës së vuajtjes së dënimit, provat materiale, asgjësimin e tyre dhe shpenzimet procedurale, vendimi i gjykatës së apelit duhet të lihet në fuqi.

PËR KËTO ARSYE:

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë bazuar në nenin 438 dhe 441 të K.Pr.Penale,

V E N D O S Ë N:

- Ndryshimin e Vendimit nr.715, datë 20.12.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë lidhur me cilësimin ligjor të veprës penale, duke e deklaruar fajtor të pandehurin Gjergj Xhaho veprën penale të “vjedhjes së bankave dhe arkave të kursimit”, parashikuar nga neni 136/2 i Kodit Penal dhe dënimin e tij me 18 vjet burgim.

- Në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale i ulet 1/3 e dënimit, duke dënuar përfundimisht me 12 vjet burgim.

- Pushimin e çështjes penale për akuzën e ngritur për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit të dokumenteve”, parashikuar nga neni 186/2 i Kodit Penal.

- Lënien në fuqi të vendimit për pjesët e tjera.

- Unifikimin e praktikës gjyqësore siç parashikohet në këtë vendim.

- Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi.

Tiranë, më 02.11.2015

ANËTAR

Andi ÇELIKU

ANËTAR

Medi BICI

KRYESUES

Xhezair ZAGANJORI

ANËTARE

Evelina QIRJAKO

ANËTAR

Aleksandër MUSKAJ

ANËTAR

Guxim ZENELAJ

ANËTAR

Shkëlzen SELIMI

ANËTAR

Ardian DVORANI

ANËTAR

Edmond ISLAMAJ

ANËTAR

Tom NDRECA

ANËTARE

Majlinda ANDREA

ANËTAR

Artan BROCI

ANËTAR

Admir THANZA

ANËTAR

Artan ZENELI